

Analiza ključnih riječi u znanstvenim i stručnim časopisima portala Hrčak

---

Golub, Antonija

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:502041>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-26**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Sveučilište u Zadru

Odjel za informacijske znanosti

Preddiplomski sveučilišni studij Informacijske znanosti (jednopedmetni)

Antonija Golub

**Analiza ključnih riječi u znanstvenim i stručnim
časopisima portala Hrčak**

Završni rad

Zadar, 2019.

Sveučilište u Zadru

Odjel za informacijske znanosti

Preddiplomski sveučilišni studij Informacijske znanosti (jednopedmetni)

Analiza ključnih riječi u znanstvenim i stručnim časopisima portala
Hrčak

Završni rad

Student/ica:

Antonija Golub

Mentor/ica:

doc.dr.sc. Drahomira Cupar

Zadar, 2019.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Antonija Golub**, ovime izjavljujem da je moj **završni** rad pod naslovom **Analiza ključnih riječi u znanstvenim i stručnim časopisima portala Hrčak** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 25. rujan 2019.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Ključne riječi u znanstvenim i stručnim časopisima.....	2
2.1. Primjer kontroliranog rječnika - MeSH	4
3. Predmetnice i predmetni stručnjaci	5
3.1. Skupni katalog CROLIST	6
4. Istraživanje	6
4.1. Cilj i svrha	6
4.2. Uzorak	7
4.3. Metodologija i postupak.....	11
4.4 Prva faza istraživanja : analiza ključnih riječi.....	12
4.4.1 Pobačaj / abortus / čedomorstvo.....	12
4.4.2. Feminizam.....	17
4.4.3. Islam	20
4.5. Druga faza istraživanja : upute za autore	23
4.6. Treća faza istraživanja : usporedba predmetnica i ključnih riječi.....	25
4.7. Zaključak istraživanja.....	30
5. Zaključak.....	33
6. Literatura	36
7. Prilozi	39
7.1. Popis slika	39
7.2. Popis tablica	39
7.3. Popis časopisa iz uzorka.....	39

Sažetak

Rad se bavi analizom ključnih riječi dodijeljenih člancima u časopisima unutar portala za hrvatske znanstvene i stručne časopise Hrčak. Cilj istraživanja je istražiti razlike u dodjeljivanju ključnih riječi odabranim člancima u časopisima uključenima u portal Hrčak te članaka unutar skupnog kataloga CROLIST. Teme koje su odabrane za istraživanje obično izazivaju polemike u društvu ili bi se moglo reći da pripadaju kontroverznim temama. Ključne riječi će se analizirati iz aspekta različitih vrsta časopisa – znanstvenih časopisa koji su „oprečnih“ stajališta prema odabranim temama te u odnosu na predmetnice dodijeljene istim ili sličnim sadržajima u skupnom katalogu CROLIST. Analiza dodjeljivanja ključnih riječi od strane samih autora nije zastupljena u velikom broju radova. Istraživanje je provedeno u tri faze: prva faza je uključivala analizu ključnih riječi unutar korpusa od 120 članaka, druga faza je uključivala analizu uputa za autore na korpusu od 44 časopisa dok je treća faza uključivala sadržajnu analizu predmetnica iz skupnog kataloga CROLIST i ključnih riječi s portala Hrčak na korpusu od 16 članaka koji su zastupljeni i opisani i u katalogu i na portalu Hrčak.

Ključne riječi: znanstveni časopis, stručni časopis, ključne riječi, upute za autore

1.Uvod

Znanstvene, stručne i druge vrste publikacije služe znanstvenoj komunikaciji. Najčešći oblik komuniciranja u znanstvenoj zajednici jesu časopisi, odnosno članci u časopisima. Svaki znanstveni ili stručni članak opremljen je propisanim elementima: naslovom, imenom jednog ili više autora, sažetkom, ključnim riječima, uvodom, materijalom i metodama korištenim za istraživanje, rezultatima, diskusijom te popisom citirane literature.¹ Ključne riječi kao element svakog članka, osobito onih u znanstveno stručnim člancima, osiguravaju vidljivost autora kroz citiranja koja se vrše te samog rada unutar područja kojim se autor bavi. Ključne riječi mogu se promatrati iz (najmanje) tri aspekta: iz pogleda autora koji ih treba dodijeliti svom članku, indeksera (sadržajnih analitičara koji bi ih trebali dodijeliti članku koji se nalazi u nekom sustavu, npr. bazi podataka ili knjižničnom katalogu) te iz aspekta krajnjeg korisnika koji te ključne riječi koristi kako bi došao do teme koja ga zanima.

Upute za autore obvezni su element svakoga znanstvenog i stručnog časopisa i idealno su mjesto na kojem bi se trebale nalaziti upute za izradu ključnih riječi. Upute za izradu ključnih riječi trebale bi biti jasne, osobito ako se očekuje da ih autor samostalno izrađuje i jednoznačne, kako bi se izbjegle raznolike subjektivne interpretacije pojmova kojima se određeni rad bavi osobito ako se radi o temama koje imaju „kontroverzne“ konotacije u određenim sferama društva. Ključne riječi su također jedan od glavnih elemenata koji pomaže sadržajnim stručnjacima / indekserima prilikom predmetne obrade, odnosno pri postupcima indeksiranja određenog članka ili cijelog časopisa. Ključne riječi su najupotrebljavanije od strane krajnjih korisnika koji pretražuju informacijske sustave, baze podataka u potrazi za informacijama na temu koja ih zanima. U slučajevima kada ključne riječi ne prate sadržaj rada korisnik neće dobiti zadovoljavajuće rezultate pretraživanja. Ključne riječi bitan su segment svakog stručnog i znanstvenog članka jer su najčešće one jedini način da se dođe do konkretnijeg sadržaja nekoga rada. Kao što možemo vidjeti, dodjeljivanje sadržajno pravilnih ključnih riječi stvara kontrolirani i povezani sustav članaka unutar znanstvenih područja koji omogućava predmetnom stručnjaku kvalitetniji opis, krajnjem korisniku kvalitetne rezultate pretraživanja te u konačnici autoru osigurava radove koji će biti citirani i visoko pozicionirani unutar znanstvene zajednice.

---

¹ Usp. Silobrčić, Vlatko. Kako sastaviti, objaviti i ocijeniti znanstveno djelo. Medicinska naklada Zagreb. 2008. Str. 47.

2. Ključne riječi u znanstvenim i stručnim časopisima

Ključna riječ je pojam koji opisuje suštinu predmeta dokumenta ili upita koji imamo. Može se sastojati od jedne riječi, fraze ili broja te nastaje putem ručnog ili automatskog indeksiranja dokumenta.² Ključne riječi su neizostavan dio znanstvenih i stručnih radova jer se putem njih omogućuje grupiranje radova iz istih područja, povećava vidljivost rada određenog autora, institucije kao i otkrića na znanstvenim područjima, disciplinama itd. Istraživanje koje su provele Babai i Tasse upravo se fokusira na proces dodjeljivanja ključnih riječi od strane autora kao i način na koji ih dodjeljuju. Ispitivanje se vršilo kroz online upitnike s autorima koje se pitalo o važnosti ključnih riječi, koji proces koriste prilikom dodjeljivanja ključnih riječi, koliki broj ključnih riječi dodjeljuju, koliko naslov rada utječe na odabir ključnih riječi te ima li utjecaj znanstvenog područja unutar kojeg djeluju utjecaj na njihov odabir.³ Odgovori autora su bili raznoliki, no većina je objasnila kako su svjesni važnosti dodjeljivanja ključnih riječi jer one osiguravaju vidljivost radova te tako povećavaju njihov utjecaj unutar područja. Nadalje, većina je objasnila kako se prilikom biranja ključnih riječi vode idejom što boljeg opisivanja predmeta svog rada, dok su neki spomenuli kako promatraju radove iz sličnih područja ili kolega iz područja. Kada ih se pitalo o utjecaju naslova rada na odabir ključnih riječi većina je zaključila kako naslov ima utjecaj na odabir ključnih riječi, no određeni postotak autora je spomenuo kako između ta dva elementa nema poveznice te da biraju naslov zbog privlačenja pozornosti na rad, dok ključne riječi biraju radi vidljivosti samog rada.⁴ Problem koji nastaje u tom slučaju je izostanak poveznice između naslova i ključnih riječi koje zapravo nisu odvojivi elementi. Biranjem naslova koji su privlačni i zanimljivi, no nemaju veze s predmetom rada dovodimo se u situaciju da upravo onemogućimo korisniku da pronađe ono što mu je potrebno. Većina autora je zaključila kako im terminologija koja se koristi unutar područja u kojem djeluju uvelike određuje koje će ključne riječi odabrati te kako se radi o prosjeku od 5 ključnih riječi po radu.⁵

Dodjeljivanja pravilnih ključnih riječi znači brži i jednostavniji put za korisnike koji pretražuju te radove s ciljem pronalaženja onih koji će zadovoljiti njihove informacijske potrebe. Treba spomenuti kako s obzirom na znanstveno područje vrsta korisnika koji će tražiti te radove specifičnija. Prvenstveno tu se radi o drugim znanstvenicima i članovima

---

² Usp. Howcroft, Gillian. A beginner's guide to metadata and keywords. // Editors' Bulletin 3, 3 (2007) Str.75.

³Usp. Babai, Esma; Tasse, Yoones. Author-assigned keywords in research articles: where do they come from?. // Iranian Journal of Applied Linguistics (IJAL) 16, 2 (2013) Str. 5.

⁴ Usp. Isto. Str. 8 – 11.

⁵ Usp. Isto. Str. 12 – 13.

akademske zajednice, no ne treba isključiti mogućnost i druge vrste korisnika koji su zainteresirani za radove. Bez obzira koliko dobro poznaju ili ne poznaju područje, ako su im strategije pretraživanja složene na krivi način rezultati pretraživanja im neće biti vraćeni na način na koji bi bili kada bi pretraživali putem dobrih strategija. Korisnici koriste raznolike metode pretraživanja, no u vidu ovog rada spomenuti ću dvije. Prva metoda uključuje niz kratkih koraka koji bi suzili polje unutar kojeg se pretražuje iako nije u cijelosti naveden informacijski upit koji korisnik ima. Druga metoda uključuje korištenje ključni riječi za koje korisnik očekuje da će ga odmah dovesti do željene informacije.⁶ Upravo je to način pretraživanja koji se primjenjuje u mnogim tražilicama, bazama podataka itd. Zbog tog razloga važno je da ključne riječi odražavaju sadržaj napisanog rada što je točnije moguće. Analiza ključnih riječi na koju se odlučilo u ovom radu je lingvistička analiza jer se željelo ustvrditi razlikuju li se vrste riječi ovisno o tome tko ih dodjeljuje. Određeni autori, poput Ivanjka čija će se metodologija koristiti za analizu ključnih riječi u ovom radu, analiziraju korisničke oznake koje su dodjelili korisnici koji primarno nisu znanstvenici. Ivanjko je analizom došao do zaključka kako većina riječi pripada općim imenicama jednine u nominativu.⁷ U drugom radu gdje su Ivanjko i Špiranec također koristili lingvističku analizu za analiziranje korisničkih oznaka dodijeljenih na hrvatskom web prostoru došlo se do zaključka kako su najčešća vrsta dodijeljenih riječi opće imenice u jednini.⁸ Valja naglasiti kako su korisničke oznake oblik dodjeljivanja riječi koji je nekontroliran i subjektivan jer nužno ne mora opisivati sadržaj rada kao što je to slučaj u ključnih riječi u znanstveno stručnim časopisima. Nadalje, iako ključne riječi nisu u tolikoj mjeri subjektivne poput korisničkih oznaka, činjenica je kako se ta subjektivnost ipak ponekada primjećuje osobito kada upute autorima nisu precizirale način dodjeljivanja ključnih riječi. U tim slučajevima ključne riječi i korisničke oznake postaju slični elementi koji se mogu analizirati kroz lingvističku analizu riječi koja će biti korištena u ovom radu kako bi se ustvrdilo razlikuje li se vrsta riječi kada je dodjeljuje znanstvenik unutar područja i pojedinac koji nije iz znanstvenog područja.

---

⁶ Usp. Isto. Str. 2.

⁷ Usp. Ivanjko, Tomislav. Pristup analizi i primjeni korisničkog označivanja u predmetnom opisu baštinske građe. Doktorska disertacija, Zagreb: Filozofski fakultet, 2015. Str. 124-127.

⁸ Usp. Špiranec, Sonja; Ivanjko, Tomislav. Predmetni jezici s korisničkim jamstvom: što možemo naučiti od folksonomija? // 15. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture : zbornik radova / Hassenay, Damir. ; Krtalić, Maja (ur.). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2012. Str. 11-13.

Nadalje, važnost točnih ključnih riječi važna je i zbog predmetne obrade tih istih članaka. Količina znanstvenih i stručnih radova u stalnom je porastu te se količina vremena koja je potrebna za obradu istih znatno povećava. Knjižničari koji dodjeljuju predmetne odrednice radovima prilikom obrade uzimaju informacije upravo iz sažetaka i ključnih riječi. Kako bi njihov rad bio što kvalitetniji i brži mogućnost suradnje sa samim autorima se javlja kao jedna od mogućnosti jer je nemoguće imati saznanja o svim područjima iako treba težiti što većoj informiranosti i poznavanju radova iz područja koja predmetno obrađujemo.⁹ Istraživanje koje su proveli Alonso-Arroyo i Gil-Leiva uspoređujući podudarnost ključnih riječi i deskriptora ukazalo je na istoznačnu podudarnost od više od 20 posto ključnih riječi i deskriptora, 21 posto ključnih riječi je prošlo postupak normiranja, no u konačnici ih se moglo pronaći u deskriptorima što ukazuje koliko važnost ključne riječi imaju kod procesa obrade.¹⁰ Može se zaključiti kako je proces dodjeljivanja ključnih riječi proces koji ima više faza i svaka od tih faza ima važnu ulogu u konačnom oblikovanju ključnih riječi. Dodjeljivanje pravilnih ključnih riječi ima mnogo pogodnosti za sve sudionike tog procesa: autora koji će imati rad koji je vidljiv i kojim će sebi povećati utjecaj, korisnika koji će dobiti upravo onu informaciju koja mu je potrebna te predmetni stručnjaci kojima će uvelike pojednostaviti posao prilikom stvaranja predmetnih odrednica. Kako bi se ovo ostvarilo potrebno je uvesti savjete, upute i pravila putem kojih bi se dovelo do konzistencije prilikom dodjeljivanja ključnih riječi.

2.1. Primjer kontroliranog rječnika - MeSH

Jedan od načina povećanja konzistencije prilikom odabira ključnih riječi za članke bilo bi korištenje pojmova iz kontroliranih rječnika. Jedan od takvih rječnika je tezaurus iz područja biomedicine i zdravstva MeSH (Medical Subject Headings). Tezaurus je kontrolirani rječnik koji se koristi u sustavima za indeksiranje. Upotrebom tezaurusa osigurava se konzistentnost prilikom procesa indeksiranja što je od ključne važnosti osobito u sustavima s velikom količinom podatka. Nadopunjavanje tezaurusa neprekidan je posao zbog pojave novih riječi, promjene značenja riječi ili micanje određenih riječi rječnika. Pojmovi unutar tezaurusa preuzeti su iz normiranih popisa predmetnica koje stvaraju knjižnice potom rječnika, kataloga itd.¹¹ MeSH je prije 55 godina počela stvarati Nacionalna medicinska knjižnica Sjedinjenih

---

⁹ Usp. Paradžik, Zorica. Ključne riječi u znanstvenim člancima u odnosu na predmetnu odrednicu. // Predmetna obradba – ishodišta i smjernice: zbornik radova [Zagreb, 1. i 2. listopada 1997.] / uredile Jadranka Lasić-Lazić...[et.al.]. Zagreb. Hrvatsko knjižničarsko društvo, 1998. Str. 116-117.

¹⁰ Usp. Alonso-Arroyo, Adolfo; Gil- Leiva, Isidoro. Keywords given by authors of scientific articles in database descriptors. // Journal of the Association for Information Science and Technology 58, 8 (2007). Str. 1181.

¹¹ Usp. Leščić, Jelica. Tezaurusi: struktura i korištenje. // Knjižničarstvo: Glasnik društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema 4, 1 /2 (2000.), Str.11

Američkih Država. Na izradi ovog tezaurusa sudjeluju informacijski stručnjaci koji kontinuirano prate nova dostignuća na području biomedicine i zdravstva kao i stvaranje novih pojmova unutar područja.¹² Korištenje MeSH tezaurusa u Hrvatskoj započelo je 1963.godine u Nastavnom zavodu za javno zdravstvo Andrija Štapmar. Tijekom razdoblja od 40-ak godina korišteni su pojmovi na engleskom s prijevodima deskriptora na hrvatski. Početkom 2006. godine knjižnica Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu dobiva licencu za softver koji je ubrzao proces izrade i ažuriranja pojmova.¹³

3. Predmetnice i predmetni stručnjaci

Predmetnica ili predmetna odrednica „jezični je izraz (riječ ili skupina riječi) koji izražava predmetni sadržaj dokumenta i upotrebljava se za razvrstavanje i pretraživanje u katalozima, bibliografijama i katalozima. Može se sastojati od jedne riječi ili više koje su onda poredane u skladu sa sintaktičkim pravilima.“¹⁴ Proces predmetnog označivanja treba biti objektivan posao, iako se u praksi jasno uviđa kako to bude više subjektivan proces. Glavni element koji se javlja u procesu predmetne obrade je najbolje moguće dodijeliti predmetne odrednice koje će opisivati pravi sadržaj samog rada.¹⁵ Koliko je predmetno označivanje subjektivan proces govori činjenica kako dva predmetna stručnjaka mogu istom radu dodijeliti sasvim drugačije predmetnice. Nadalje, ta subjektivnost ide još dublje jer jedna osoba može dodijeliti drugačije predmetne odrednice istom radu nakon što prođe određena količina vremena.¹⁶ Iako je predmetna obrada proces koji bi trebao biti objektivan, kao što je vidljivo iz prijašnjih redaka to je proces koji je ipak sklon određenoj dozi subjektivnosti bilo da se radilo o dva različita predmetna stručnjaka ili jednom kod kojeg su se promijenili načini na koji promatra određeni predmet tj. predmet dokumenta. Iako su ponekada skloni subjektivnosti, predmetni stručnjaci ipak moraju pratiti skup pravila, načela i uputa prilikom izrade predmetnih odrednica koji ipak osigurava dozu objektivnosti u cjelokupnom radu te se tako osigurava sadržajna kvaliteta predmetnih odrednica. Predmetne odrednice tako okupljaju djela oko iste teme te osiguravaju točne i precizne rezultate prilikom pretraživanja samih korisnika.

---

¹² Usp. Škorić, Lea. Tezaurus medical subject headings – MESH®. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 54, 4(2011) Str. 96-97.

¹³ Usp. Isto. Str. 109-110.

¹⁴ Kolbas, Irena. Načela izrade jezika za predmetno označivanje. // Suvremena lingvistika 49-50, 1 (2001) Str. 154.

¹⁵ Usp. Majlinger, Tancoki; Petr Balog, Kornelija. Dosljednost predmetnog označivanja elektroničke građe u mrežnim katalozima hrvatskih narodnih knjižnica. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 57, 1/3 (2014) Str. 70.

¹⁶ Lancaster, F. W. Indexing and abstracting in theory and practice. London : Facet, 2003. Str. 68. Citirano prema: Majlinger, Tancoki; Petr Balog, Kornelija. Dosljednost predmetnog označivanja elektroničke građe u mrežnim katalozima hrvatskih narodnih knjižnica. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 57, 1/3 (2014) Str. 70.

3.1. Skupni katalog CROLIST

CROLIST je integrirani knjižnični sustav za knjižnice unutar područja Republike Hrvatske. Od 2011. godine u CROLIST je implementiran OPAC treće generacije VERO s obzirom na to da oba dijele istu platformu UNIX/ ORACLE. VERO dvojaku ulogu kao samostalni ili skupni katalog, mogućnost stavljanja i skidanja UNIMARC i MARC 21 metapodataka.¹⁷ Katalozi treće generacije kao što su VERO koriste logički i fizički model baze ORACLE normaliziran i usklađen s konceptualnim modelom FRBR za bibliografske podatke te konceptualnim modelom FRAD za autorizirane podatke.¹⁸ CROLIST nudi pretraživanje putem jednog polja što je karakteristika koju imaju tražilice poput Google-a. Može se pretraživati po autoru, predmetu, naslovu, predmetu, riječi, ISBN-u, ISSN-u, nakladniku. Nakon unošenja željenog pojma prikaže se broj određenih rezultata koje možete ograničiti unutar faseta koje se nalaze s desne i lijeve strane. Također izlista se popis knjižnica koje imaju traženi primjerak te se tako može provjeriti status određene bibliografske jedinice za koju je osoba zainteresirana. Uz osnovno pretraživanje nudi se i napredno pretraživanje gdje putem Booleovih operatora možete ograničiti ili proširiti pretraživanje.

4. Istraživanje

4.1. Cilj i svrha

Ovaj rad istražuje uporabu ključnih riječ u znanstvenim radovima iz časopisa uključenih u portal Hrčak. Cilj ovog istraživanja je istražiti razlike u dodjeljivanju ključnih riječi odabranim člancima u časopisima uključenima u portal Hrčaki i članaka uključenih u knjižnični katalog CROLIST. Odabrane su tri teme za koje se utvrdilo da najčešće izazivaju polemike u društvu ili bi se moglo reći da pripadaju kontroverznim temama. Ključne riječi će se analizirati iz aspekta različitih vrsta časopisa – znanstvenih časopisa koji su „oprečnih“ stajališta prema odabranim temama te u odnosu na predmetnice dodijeljene istim ili sličnim sadržajima u skupnom katalogu CROLIST. Odabrane teme su: *pobačaj/abortus/čedomorstvo*, *feminizam i islam*. S obzirom na mali broj radova koji se bave prvenstveno analizom ključnih riječi dodijeljenih od strane samih autora svrha ovog rada je bila upravo proširiti taj korpus radova.

---

¹⁷ Usp. Jelenković, Leonardo; Rajter, Željko. Od konceptualnih modela preko OPAC-a treće generacije do sljedeće generacije knjižničnog sustava.// 15. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji [Poreč, 23.-25. studenoga 2011.] : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske strukture : zbornik radova / uredili Damir Hasenay i Maja Krtalić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2012. Str. 11.

¹⁸ UNIBIS :Vero . URL: <http://www.unibis.hr/VERO.html> (2019-08-26)

Istraživačka pitanja postavljena u radu:

1. Istražiti koju vrstu riječi autori koriste za dodjeljivanje ključnih riječi člancima u časopisima ovisno o znanstvenom području kojem časopis pripada.
2. Postoji li u uputama za autore upute kako treba dodjeljivati ključne riječi člancima?
3. Usporediti na temelju određenog broja članaka ključne riječi s portala Hrčak te skupnog kataloga CROLIST te analizirati predmetnice i ključne riječi okupljene oko pojmova pobačaj/abortus/čedomorstvo, feminizam i islam, te naslovi kojima su dodijeljene.

4.2. Uzorak

Uzorak čine časopisi uključeni u portal Hrčak. Hrčak okuplja hrvatske znanstvene i stručne časopise u otvorenom pristupu što znači kako časopis dopušta korisnicima: čitanje, preuzimanje, umnožavanje, distribuiranje, tiskanje, pretraživanje svih informacija koje je časopis učinio dostupnim. Hrčak je nastao kao ideja unutar Hrvatskog informacijskog i dokumentacijskog društva da bi projekt bio realiziran u Srcu (Sveučilišni računski centar Sveučilišta u Zagrebu) uz financijsku pomoć tadašnjeg Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Unutar portala Hrčak moguće pretraživanje časopisa i radova putem abecednog popisa časopisa i području, putem jednog polja koje se nalazi na naslovnoj stranici časopisa te naprednog pretraživanja koje omogućuje uže pretraživanje.¹⁹ Jednostavno pretraživanje pretražuje uneseni pojam po poljima: predmet, autor, naslov članka i ključne riječi te rezultati koje dobijemo ovim načinom pretraživanja razlikuju od onih dobivenih naprednim pretraživanjem. Putem naprednog pretraživanja možemo sužavati naše pretraživanje birajući polja po kojem želimo da se pretraživanje vrši. Radi se o poljima koja se nalaze u jednostavnom pretraživanju uz dodatak drugih poput: naslova časopisa, sažetka, DOI-a, ISSN-a, ORCID, afilijacije autora, cjelovitog teksta članaka, područja, itd.²⁰ Uzorak čine časopisi koji dolaze iz različitih područja te su sukladno načinu na koji su ih urednici časopisa odredili svrstani u određena područja kao što možete vidjeti u **Tablici 1**. Zbog preciznijih rezultata i prikaza časopisi su dalje grupirani u pet velikih skupina koje su: društvene znanosti, društvene i humanističke, humanističke, biomedicina i zdravstvo te ostalo u koje ulaze časopisi iz multidisciplinarnih područja. Prikaz grupiranih časopisa vidljiv je iz **Tablice 2, Tablice 4 i Tablice 6**.

---

¹⁹ Usp. Hrčak : O Hrčku. URL : <https://hrcak.srce.hr/index.php?show=text&str=vise> (2019-08-25)

²⁰ Usp. Hrčak: Upute za pretraživanje. URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=search_help (2019-09-20)

Tablica 1. Popis odabranih časopisa s portala Hrčak za uzorak u istraživanju

Naslov časopisa	Područje
1. Bogoslovska smotra ²¹	Humanističke znanosti; Filozofija; Teologija
2. Obnovljeni život ²²	Humanističke znanosti; Filozofija; Teologija; Religijske znanosti (interdisciplinarno polje)
3. Služba božja ²³	Humanističke znanosti; Teologija
4. Diacovensia ²⁴	Filozofija; Teologija
5. Nova prisutnost ²⁵	Sociologija; Filozofija; Teologija
6. Spectrum ²⁶	Humanističke znanosti; Filozofija; Teologija
7. Gynaecologia et perinatologia ²⁷	Biomedicina i zdravstvo; Kliničke medicinske znanosti
8. Medicina Fluminensis ²⁸	Biomedicina i zdravstvo
9. Acta clinica Croatica ²⁹	Biomedicina i zdravstvo; Kliničke medicinske znanosti
10. Biochemia Medica ³⁰	Biomedicina i zdravstvo; Temeljne medicinske znanosti; Kliničke medicinske znanosti; Javno zdravstvo i zdravstvena zaštita
11. Društvena istraživanja ³¹	Društvene znanosti; Ekonomija; Pravo; Politologija; itd.
12. JAHR ³²	Biomedicina i zdravstvo; Društvene znanosti; Humanističke znanosti; Interdisciplinarna područja znanosti; itd.
13. Socijalna ekologija ³³	Društvene znanosti; Sociologija

²¹ Usp. Hrčak : Bogoslovska smotra. URL: <https://hrcak.srce.hr/bogoslovska-smotra> (2019-09-18)

²² Usp. Hrčak: Obnovljeni život. URL: <https://hrcak.srce.hr/obnovljeni-zivot> (2019-09-18)

²³ Usp. Hrčak: Služba božja. URL: <https://hrcak.srce.hr/sluzba-bozja> (2019-09-18)

²⁴ Usp. Hrčak: Diacovensia. URL: <https://hrcak.srce.hr/diacovensia> (2019-09-18)

²⁵ Usp. Hrčak: Nova prisutnost. URL: <https://hrcak.srce.hr/nova-prisutnost> (2019-09-18)

²⁶ Usp. Hrčak: Spectrum. URL: <https://hrcak.srce.hr/spectrum> (2019-09-18)

²⁷ Usp. Hrčak: Gynaecologia et perinatologia. URL: <https://hrcak.srce.hr/gynaecologia-et-perinatologia> (2019-09-18)

²⁸ Usp. Hrčak: Medicina Fluminensis. URL: <https://hrcak.srce.hr/medicina%20/> (2019-09-18)

²⁹ Usp. Hrčak: Acta clinica Croatica. URL: <https://hrcak.srce.hr/acta-clinica-croatica> (2019-09-18)

³⁰ Usp. Hrčak: Biochemia Medica. URL: <https://hrcak.srce.hr/biochemia-medica> (2019-09-18)

³¹ Usp. Hrčak: Društvena istraživanja. URL: <https://hrcak.srce.hr/drustvena-istrazivanja> (2019-09-18)

³² Usp. Hrčak: JAHR. URL: <https://hrcak.srce.hr/jahr> (2019-09-18)

³³ Usp. Hrčak: Socijalna ekologija. URL: <https://hrcak.srce.hr/socijalna-ekologija> (2019-09-18)

14. Politička misao ³⁴	Društvene znanosti; Politologija; Informacijske i komunikacijske znanosti; Sociologija; itd.
15. Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu ³⁵	Društvene znanosti; Pravo
16. Revija za sociologiju ³⁶	Društvene znanosti; Ekonomija; Pravo; Politologija; itd.
17. Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu ³⁷	Pravo
18. Arhiv za higijenu i toksikologiju ³⁸	Prirodne znanosti; Biomedicina i zdravstvo; Temeljne medicinske znanosti; Javno zdravstvo i zdravstvena zaštita; itd.
19. Kriminologija & socijalna integracija ³⁹	Društvene znanosti; Pravo; Sociologija; Psihologija; itd.
20. Policija i sigurnost ⁴⁰	Tehničke znanosti; Računarstvo; Društvene znanosti; Ekonomija; itd.
21. Pravnik ⁴¹	Društvene znanosti; Pravo
22. Prolegomena ⁴²	Filozofija
23. Crkva u svijetu ⁴³	Humanističke znanosti; Filozofija; Teologija
24. Mostariensia ⁴⁴	Društvene znanosti; Ekonomija; Pravo; Politologija; itd.
25. Čemu ⁴⁵	Društvene znanosti; Humanističke znanosti; Filozofija
26. Filozofska istraživanja ⁴⁶	Humanističke znanosti; Filozofija; Interdisciplinarne humanističke znanosti; Interdisciplinarna područja znanosti; itd.

³⁴ Usp. Hrčak: Politička misao. URL: <https://hrcak.srce.hr/politicka-misao> (2019-09-18)

³⁵ Usp. Hrčak: Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu. URL: <https://hrcak.srce.hr/zbornik-pfz> (2019-09-18)

³⁶ Usp. Hrčak: Revija za sociologiju. URL: <https://hrcak.srce.hr/revija-za-sociologiju> (2019-09-18)

³⁷ Usp. Hrčak: Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu. URL: <https://hrcak.srce.hr/hljzkp> (2019-09-18)

³⁸ Usp. Hrčak: Arhiv za higijenu rada i toksikologiju. URL: <https://hrcak.srce.hr/aiht> (2019-09-18)

³⁹ Usp. Hrčak: Kriminologija & socijalna integracija. URL: <https://hrcak.srce.hr/ksi> (2019-09-18)

⁴⁰ Usp. Hrčak: Policija i sigurnost. URL: <https://hrcak.srce.hr/polsig> (2019-09-18)

⁴¹ Usp. Hrčak: Pravnik. URL: <https://hrcak.srce.hr/pravnik> (2019-09-18)

⁴² Usp. Hrčak: Prolegomena. URL: <https://hrcak.srce.hr/prolegomena> (2019-09-18)

⁴³ Usp. Hrčak: Crkva u svijetu. URL: <https://hrcak.srce.hr/crkva-u-svijetu> (2019-09-18)

⁴⁴ Usp. Hrčak: Mostariensia. URL: <https://hrcak.srce.hr/mostariensia> (2019-09-18)

⁴⁵ Usp. Hrčak: Čemu. URL: <https://hrcak.srce.hr/cemu> (2019-09-18)

⁴⁶ Usp. Hrčak: Filozofska istraživanja. URL: <https://hrcak.srce.hr/filozofska-istrazivanja> (2019-09-18)

fp27. Scopus ⁴⁷	Humanističke znanosti; Filozofija
28. Synthesis philosophica ⁴⁸	Humanističke znanosti; Filozofija; Interdisciplinarne humanističke znanosti; Interdisciplinarna područja znanosti; itd.
29. Polemos ⁴⁹	Društvene znanosti; Politologija; Sociologija; Psihologija; itd.
30. Metodički ogledi ⁵⁰	Pedagogija; Edukacijsko-rehabilitacijske znanosti; Filozofija
31. Anafora ⁵¹	Društvene znanosti; Humanističke znanosti; Književnost
32. Život umjetnosti ⁵²	Arhitektura i urbanizam; Povijest umjetnosti; Znanost o umjetnosti; Interdisciplinarne humanističke znanost; itd.
33. Studia Romanica et Anglica Zagrabienisa ⁵³	Humanističke znanosti; Filologija; Književnost
34. Croatica et Slavica Iadertina ⁵⁴	Humanističke znanosti; Filologija; Književnost
35. Diskrepancija ⁵⁵	Društvene znanosti; Ekonomija; Pravo; Politologija; Sociologija; itd.
36. Političke analize ⁵⁶	Društvene znanosti; Politologija
37. Rostra ⁵⁷	Povijest; Arheologija; Interdisciplinarne humanističke znanosti
38. Riječki teološki časopis ⁵⁸	Društvene znanosti; Sociologija; Humanističke znanosti; Filozofija; itd.
39. Kairos ⁵⁹	Humanističke znanosti; Teologija; Povijest

⁴⁷ Usp. Hrčak: Scopus. URL: <https://hrcak.srce.hr/scopus> (2019-09-18)

⁴⁸ Usp. Hrčak: Synthesis philosophica. URL: <https://hrcak.srce.hr/synthesis-philosophica> (2019-09-18)

⁴⁹ Usp. Hrčak: Polemos. URL: <https://hrcak.srce.hr/polemos> (2019-09-18)

⁵⁰ Usp. Hrčak: Metodički ogledi. URL: <https://hrcak.srce.hr/metodicki-ogledi> (2019-09-18)

⁵¹ Usp. Hrčak: Anafora. URL: <https://hrcak.srce.hr/anafora> (2019-09-18)

⁵² Usp. Hrčak: Život umjetnosti. URL: <https://hrcak.srce.hr/zivot-umjetnosti/> (2019-09-18)

⁵³ Usp. Hrčak: Studia Romanica et Anglica Zagrabienisa. URL: <https://hrcak.srce.hr/sraz> (2019-09-18)

⁵⁴ Usp. Hrčak: Croatica et Slavica Iadertina. URL: <https://hrcak.srce.hr/csi> (2019-09-18)

⁵⁵ Usp. Hrčak: Diskrepancija. URL: <https://hrcak.srce.hr/diskrepancija> (2019-09-18)

⁵⁶ Usp. Hrčak: Političke analize. URL: <https://hrcak.srce.hr/politicke-analize> (2019-09-18)

⁵⁷ Usp. Hrčak: Rostra. URL: <https://hrcak.srce.hr/rostra> (2019-09-18)

⁵⁸ Usp. Hrčak: Riječki teološki časopis. URL: <https://hrcak.srce.hr/rtc> (2019-09-18)

⁵⁹ Usp. Hrčak: Kairos. URL: <https://hrcak.srce.hr/kairos/> (2019-09-18)

40. <i>Studia ethnologica Croatica</i> ⁶⁰	Društvene znanosti; Sociologija; Demografija; Humanističke znanosti; itd.
41. Časopis za suvremenu povijest ⁶¹	Povijest
42. Migracijske i etničke teme ⁶²	Društvene znanosti; Ekonomija; Pravo; Politologija; Sociologija; itd.
43. <i>Prostor</i> ⁶³	Tehničke znanosti; Arhitektura i urbanizam
44. Forum za sigurnosne studije ⁶⁴	Pravo; Politologija; Sociologija; Demografija; itd.

S obzirom na to kako je analiza ključnih riječi unutar članaka temelj ovog rada valja spomenuti i časopise koji su korišteni u dvije faze istraživanja. Kao što je vidljivo iz **Tablice 1**, 44 časopisa iz različitih područja čine istraživački korpus. Istraživački korpus je nastao sužavanjem prvenstveno većeg broja časopisa iz područja za koje se pretpostavilo da se bave temama *pobačaja/abortusa/čedomorstva, feminizma i islama* te su u prvoj fazi bili izvučeni iz popisa časopisa koje Hrčak ima navedene u abecednom popisu. U drugoj fazi kada se vršilo napredno pretraživanje pojmova časopisi koji nisu pojavili u rezultatima istraživanja brisani su s prvog popisa te je tako nastao originalni popis od 44 časopisa.

4.3. Metodologija i postupak

Odabrani pojmovi: *pobačaj/abortus/čedomorstvo, feminizam i islam* odabrani su jer izazivaju „kontroverze“ u hrvatskom društvu, odnosno u posljednjih 10 godina se u javnim medijima često javljaju s negativnim konotacijama. Za istraživanje je korištena metoda analize. Istraživanje je provedeno na člancima objavljenima između 1994. i 2019. godine na hrvatskom jeziku. Prilikom pretraživanja članaka unutar portala Hrčak koristilo se Napredno pretraživanje. U opciji Naprednog pretraživanja dodatno se preciziralo unosom naslova časopisa u prvo polje uz polje „ključne riječi“ te ograničenje godine. Pronađeni članci za svaki od navedenih pojmova detaljnije su razvrstani u tablicu istraživanja koja se sastoji od polja: naziv časopisa, područje, naslov članka, ključne riječi, vrsta časopisa, koja je radi

⁶⁰ Usp. Hrčak: *Studia ethnologica Croatica*. URL: <https://hrcak.srce.hr/sec> (2019-09-18)

⁶¹ Usp. Hrčak: Časopis za suvremenu povijest. URL: <https://hrcak.srce.hr/casopis-za-suvremenu-povijest> (2019-09-18)

⁶² Usp. Hrčak: Migracijske i etničke teme. URL: <https://hrcak.srce.hr/met> (2019-09-18)

⁶³ Usp. Hrčak: *Prostor*. URL: <https://hrcak.srce.hr/prostor> (2019-09-18)

⁶⁴ Usp. Hrčak: Forum za sigurnosne studije. URL: <https://hrcak.srce.hr/forum-za-sigurnosne-studije> (2019-09-18)

jednostavnije podjele u ovom radu definirana na znanstvene i studentske, te godina izlaženja. Svi navedeni kriteriji uzeti su izravno iz časopisa tj. članaka osim vrste časopisa koji razvrstava časopise na znanstvene i studentske. Za svaki od navedenih pojmova *pobačaj/abortus/čedomorstvo*, *feminizam* i *islam* odabran je korpus od 40 članaka što je ukupno činilo korpus od 120 članaka.

Istraživanje je provedeno u tri faze. Prva faza istraživanja uključivala je analizu ključnih riječi dodijeljenih od strane autora na odabranom korpusu članaka unutar portala Hrčak. Odabrani pojmovi za pretraživanje su bili *pobačaj/abortus/čedomorstvo*, *feminizam* i *islam* te je svaki pojam imao korpus od 40 članaka za analizu. Časopisi su bili podijeljeni u područja te se koristila analiza ključnih riječi putem lingvističke analize koju je u svom radu koristio Tomislav Ivanjko. U drugoj fazi istraživanja provedena je analiza časopisa ovisno o tome stoji li u uputama za autore uputa za izradu ključnih riječi te ako postoji kakva je vrsta upute navedena. Treća faza istraživanja uključivala je analizu ključnih riječi iz portala Hrčak i predmetnica pronađenih unutar skupnog kataloga CROLIST. Ukupno se radilo o 16 članaka što ukazuje na značajno smanjenje korpusa članaka od originalnih 120. Proučavana je sadržajna podudarnost predmetnica i ključnih riječi u odnosu na naslove članka, pojavnost te odnos predmetnica i ključnih riječi.

4.4 Prva faza istraživanja : analiza ključnih riječi

4.4.1 Pobačaj / abortus / čedomorstvo

Za prvi set pojmova sakupljen je korpus od 40 članaka grupiran u područja. Kao što je vidljivo iz **Tablice 2** najviše članaka imamo u području humanističkih znanosti (17), biomedicine i zdravstva (10), zatim društvenih znanosti (9) te ostalog (4). Kada usporedimo broj časopisa iz kojih dolaze članci i dalje imamo sličan raspored kao i s brojem članaka. Najviše časopisa dolazi iz humanističkih znanosti (8) te društvenih znanosti (7), zatim biomedicine i zdravstva i na kraju područja ostalo (3).

Tablica 2. Korpus članaka za pojmove pobačaj/abortus/čedomorstvo

Područje	Broj časopisa	Broj članaka
Društvene znanosti	7	9
Humanističke znanosti	8	17
Biomedicina i zdravstvo	5	10
Ostalo	3	4

Ukupno	23	40
--------	----	----

S ciljem utvrđivanja značenja pojmova *pobačaj*, *abortus* i *čedomorstvo*, uspoređene su definicije iz referentnih izvora. Prema definiciji iz Hrvatske enciklopedije Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža definicija *pobačaja* je „izgon ili odstranjenje ploda iz maternice prije isteka 28 tjedana trudnoće [...]Prema načinu postanka pobačaj može biti spontani ili provocirani (namjerni, umjetni).“⁶⁵ Nadalje pretraživanjem pojma *abortus* unutar iste stranice dobivamo rezultat koji nas usmjerava na prethodno spomenuti pojam *pobačaj*. Na temelju ova dva rezultata možemo zaključiti kako su dva termina smatrana istoznačnicama unutar hrvatskog govornog područja te bi kao takvi trebali biti povezani. Prema definiciji prethodno spomenute enciklopedije *čedomorstvo* se definira kao „usmrćenje djeteta što ga počini majka za vrijeme ili odmah nakon porođaja. Prema hrvatskom kaznenom zakonu čedomorstvo se kažnjava blaže [...] Za kažnjavanje je dovoljno da je dijete živo rođeno, bez obzira na to je li bilo sposobno za život.“⁶⁶ Prilikom pretraživanja zadanih pojmova putem jednostavnog pretraživanja unutar portala Hrčak uočena je nepovezanost članaka zbog različitih rezultata pretraživanja. Na **Slici 1** prikazan je broj rezultata koji se dobije ako se u tražilicu jednostavnog pretraživanja na portalu Hrčak unese pojam *pobačaj*. Vidljivo je kako se radi o rezultatu od 68 članaka. Kada se na isti način pretraži pojam *abortus* dobijemo 24 rezultata što je vidljivo na **Slici 2**. Od ukupno 24 članka koje smo dobili pretraživanjem pojma *abortus* samo njih 6 se pojavljuje u rezultatima za pojam *pobačaj*. Valja naglasiti kako se pojavljuju članci koji nisu vezani uz ljude već ih često ima i iz područja veterine, zoologije i ostalih srodnih područja. Pojam *čedomorstvo* nije uključen u ovu usporedbu jer se radi o terminu koji se koristi unutar zakonodavne prakse te nije povezan s prethodna dva koji su medicinski termini.

⁶⁵ Hrvatska enciklopedija : pobačaj. URL : <http://enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=48863> (2019-08-26)

⁶⁶ Hrvatska enciklopedija : čedomorstvo. URL: <http://enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=13228> (2019 -08-26)

Rezultati pretrage

Broj rezultata: 68	Sortiraj prema:	Relevantnosti	Datumu izdavanja	▼
[hrv] Pobačaj kao bioetički izazov				
[eng] Abortion as a Bioethical Challenge				
Ivan, Cirić; Dinka, Marinović Jerolimov				
Izvorni znanstveni članak				
Sociologija i prostor, Vol. 45, No. 3/4 (177/178), 2007.				
Cjeloviti tekst: hrvatski / PDF (245 KB)				
Hrčak ID: 20651				
[hrv] Posljedice ozakonjenja pobačaja u SAD-u				
Burnside, Anthony Stephen				
Izvorni znanstveni članak				
Obnovljeni život, Vol. 54, No. 4, 1999.				
Cjeloviti tekst: hrvatski / PDF (1 MB)				
Hrčak ID: 1475				
[hrv] Javni um i pravo na pobačaj				
[eng] PUBLIC MIND AND THE RIGHT TO ABORTION				
Zelić, Nebojša				
Pregledni rad				
Politička misao, Vol. 44, No. 2, 2007.				
Cjeloviti tekst: hrvatski / PDF (246 KB)				
Hrčak ID: 20642				

Slika 1⁶⁷. Broj rezultata za termin pobačaj na portalu Hrčak

Rezultati pretrage

Broj rezultata: 24	Sortiraj prema:	Relevantnosti	Datumu izdavanja	▼
[hrv] Seroprevalencija za vrstu Chlamydia abortus u ovaca u Bosni i Hercegovini.				
[eng] Seroprevalence of Chlamydia abortus in sheep in Bosnia and Herzegovina.				
Krkačić, Lejla; Šatrović, Edin; Varatanović, Nazif; Džaja, Petar; Severin, Krešimir				
Izvorni znanstveni članak				
Veterinarski arhiv, Vol. 86, No. 3, 2016.				
Cjeloviti tekst: engleski / PDF (129 KB)				
Hrčak ID: 161236				
[hrv] Infekcija vrstom Chlamydia abortus u stadi koza u Bosni i Hercegovini - prikaz slučaja.				
[eng] Chlamydia abortus infection in a flock of goats in Bosnia and Herzegovina.				
Krkačić, Lejla; Šatrović, Edin; Goletić, Teufik; Džaja, Petar; Severin, Krešimir				
Recenzija, Prikaz				
Veterinarski arhiv, Vol. 85, No. 3, 2015.				
Cjeloviti tekst: engleski / PDF (133 KB)				
Hrčak ID: 141047				
[hrv] Otpornost na antimikrobne tvari, fenotipska obilježja i fagotipovi sojeva vrste B. abortus izdvojenih iz goveda i azijskih bivola (Bubalus bubalis) u Trinidadu.				
[eng] Antimicrobial resistance, phenotypic characteristics and phage types of B. abortus strains isolated from cattle and water buffalo (Bubalus bubalis) in Trinidad.				
Adeslyun, Abiodun A.; Baird, Kadian; Stewart-Johnson, Alva				
Izvorni znanstveni članak				
Veterinarski arhiv, Vol. 81, No. 3, 2011.				
Cjeloviti tekst: engleski / PDF (167 KB)				
Hrčak ID: 117604				

Slika 2⁶⁸. Broj rezultata za termin abortus na portalu Hrčak

U prvoj fazi istraživanja željelo se odgovoriti na prvo istraživačko pitanje: „Istražiti koju vrstu riječi autori koriste za dodjeljivanje ključnih riječi člancima u časopisima ovisno o znanstvenom području kojem časopis pripada.“ U ovoj fazi istraživanja željelo se ustvrditi koje vrste riječi su najčešće korištene kao ključne riječi u člancima. Za rješavanje tog pitanja korištena je lingvistička analiza preuzeta iz doktorskog rada Tomislava Ivanjka koji je

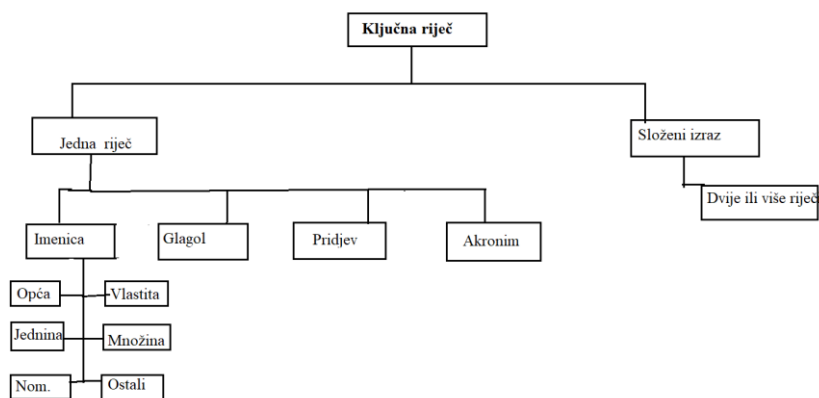
⁶⁷ Hrčak : Rezultati pretrage: pobačaj. URL:

https://hrcak.srce.hr/search/?show=results&styp=1&c%5B0%5D=article_search&t%5B0%5D=poba%4%8Daj (2019-08-25)

⁶⁸ Hrčak : Rezultati pretrage : pobačaj. URL:

https://hrcak.srce.hr/search/?show=results&styp=1&c%5B0%5D=article_search&t%5B0%5D=abortus (2019-08-25)

analizirao korisničke oznake dodijeljene od pojedinaca koji primarno nisu znanstvenici. Putem ove analize željelo se ustvrditi razlikuju li se vrste riječi koje dodjeljuju znanstvenici prilikom formiranja ključnih riječi.⁶⁹ Kategorije analize prilagođene su ovom radu jer ne uključuju analizu složenih izraza. Kao što možemo vidjeti na **Slici 3** analiza je uključivala definiranje vrste riječi, dok su se imenice definirane kroz vrstu, broj i padež kao što možemo vidjeti na **Slici 3**.

Slika 3. Kategorije lingvističke analize

U **Tablici 3** nalazi se prikaz vrsta riječi korištenih prilikom dodjeljivanja ključnih riječi kod članaka za set pojmova *pobačaj/abortus/čedomorstvo*. Analizirani članci i časopisi unutar kojih se nalaze podijeljeni su četiri skupine: društvene znanosti, humanističke znanosti, biomedicina i zdravstvo te ostalo u koje ulaze časopisi iz multidisciplinarnih područja.

Tablica 3. Vrste riječi korištene za ključne riječi kod članaka za pojmove *pobačaj/abortus/čedomorstvo* po područjima

		Pobačaj/abortus/čedomorstvo					
Društvene znanosti	Vrsta riječi				Vrsta imenice		Padež
	Imenica	20	Jednina	18	Opća	18	N = 20
			Množina	2	Vlastita	2	
	Glagol	5					
	Akronim	1					
	Ukupno	26		20		20	20

⁶⁹ Ivanjko, Tomislav. Navedeno djelo. Str. 124.

Humanističke znanosti	Vrsta riječi				Vrsta imenice		Padež
	Imenica	55	Jednina	51	Opća	50	N = 55
			Množina	4	Vlastita	5	
	Glagol	4					
	Akronim	1					
	Ukupno	60		55		55	55
Biomedicina i zdravstvo	Vrsta riječi				Vrsta imenice		Padež
	Imenica	10	Jednina	10	Opća	10	N =10
			Množina	0	Vlastita	0	
	Pridjev	1					
	Akronim	1				10	
	Ukupno	12		10		10	10
Ostalo	Vrsta riječi				Vrsta imenice		Padež
	Imenica	11	Jednina	11	Opća	11	N = 11
			Množina	0	Vlastita	0	
	Ukupno	11		11		11	11
	SVEUKUPNO	109		96		96	96

Promatrajući u **Tablici 3** područje **društvenih znanosti** možemo zaključiti kako je najčešća vrsta riječi korištena za ključne riječi imenica. Od ukupnog broja ključnih riječi njih 26 sastavljeno je od jedne riječi te 21 ključna riječ koja je sastavljena od 2 ili više riječi. Od tih 26 riječi koje su izrađene od jedne riječi njih 20 su imenice. Od ukupnog broja ključnih riječi koje su imenice pronađeno je 18 općih i 2 vlastite te 18 imenica u jednini i 2 u množini. Promatrajući padež u kojem se nalaze svih 20 imenica pisano je u nominativu. Od 20 ključnih riječi koje su imenice 18 su opće i u jednini te na temelju toga možemo zaključiti kako se taj oblik najčešće koristi za imenice unutar analiziranog popisa ključnih riječi za ovo područje. Analizirajući u **Tablici 3** područje **humanističkih znanosti** utvrđeno je kako od ukupnog broja ključnih riječi njih 60 je sastavljeno je od jedne riječi te 52 ključne riječi koje su

sastavljene od 2 ili više riječi. Promatrajući ovo područje vidljivo je kako je najčešća vrsta riječi korištena za izradu ključnih riječi imenica. Od ukupno 60 riječi koje su tvorene od jedne riječi njih 55 su imenice. Od ukupnog broja ključnih riječi koji su imenice postoji 50 općih i 5 vlastitih te 51 imenicu u jedini i 4 u množini. Promatrajući padeže koji su korišteni za te imenice u potpunosti prednjači nominativ s obzirom na to kako je svih 55 imenica pisano u nominativu. Opća imenica u nominativu jednine najčešći je korišteni oblik za stvaranje ključnih riječi unutar ovog područja. Sljedeće područje iz **Tablice 3** u kojem će se analizirati ključne riječi su **biomedicina i zdravstvo**. Od ukupnog korpusa ključnih riječi 12 ključnih riječi sastavljeno je od jedne riječi te 28 ključnih riječi koje su sastavljene od 2 ili više riječi. Kao kod prethodna dva vidljivo je iz tablice kako je imenica najčešća vrsta riječi korištena za stvaranje ključnih riječi. Od broja ključnih riječi koje složene od jedne riječi njih 10 su imenice. Od ukupnog korpusa ključnih riječi koji su imenice pronađeno je 10 općih te 10 imenica u jedini. Kod padeža možemo zaključiti kako su sve imenice pisane u nominativu. Od 10 ključnih riječi koje su imenice 10 je općih i 10 u jedini te na temelju toga možemo zaključiti kako se taj oblik najčešće koristi za imenice unutar analizirane liste ključnih riječi ovo područje. Posljednja grupa članaka tj. ključnih riječi u **Tablici 3** grupirana je u **ostalo**. Od ukupnog korpusa ključnih riječi 11 ključnih riječi sastavljeno je od jedne riječi te 10 ključne riječi koje su sastavljene od 2 ili više riječi. Od 11 ključnih riječi koje su tvorene od jedne riječi sve su opće imenice u jedini te pisane u nominativu što vodi do zaključka kako je to oblik i vrsta riječi koji se koristi unutar ove skupine članaka.

Analizirajući ključne riječi dijeljene u područje društvenih znanosti, humanističkih znanosti, biomedicine i zdravstva te ostalo za set pojmova *pobačaj/abortus/čedomorstvo* došlo se do zaključka koja vrsta riječi se koristi za dodjeljivanje ključnih riječi od jedne riječi. Od ukupno 109 ključnih riječi tvorenih od jedne riječi njih 96 su imenice. U sva četiri područja opća imenica jednine u nominativu je najzastupljeniji oblik vrste riječi koju autori koriste prilikom stvaranja ključnih riječi.

4.4.2. Feminizam

Za pojam *feminizam* sakupljen je korpus od 40 članaka grupiran u područja. Kao što je vidljivo iz **Tablice 4** najviše članaka imamo u području humanističkih znanosti (14) te društvenih znanosti i humanističkih znanosti (12), zatim ostalog (8) te društvenih znanosti (6). Kada usporedimo broj časopisa iz kojih dolaze članci prednjače humanističke znanosti (8) te društvene znanosti i humanističke znanosti (6), zatim ostalo (5) te društvene znanosti (3).

Tablica 4. Korpus članaka za pojam feminizam

Područje	Broj časopisa	Broj članaka
Društvene znanosti	3	6
Društvene znanosti; humanističke znanosti	6	12
Humanističke znanosti	8	14
Ostalo	5	8
Ukupno	22	40

Lingvistička analiza ključnih riječi za pojam *feminizam* istovjetna je onoj koja je korištena za pojmove *pobačaj/abortus/čedomorstvo* te kao takva neće biti ponovno navedena. Analizirat će se ključne riječi prikupljene iz 40 članaka i 22 časopisa.

Tablica 5. Vrste riječi korištene za ključne riječi kod članaka za pojam feminizam po područjima

		Feminizam					
Društvene znanosti	Vrsta riječi				Vrsta imenice		Padež
	Imenica	24	Jednina	24	Opća	19	N = 24
			Množina	0	Vlastita	5	
	Ukupno	24		24		24	24
Društvene i humanističke znanosti	Vrsta riječi				Vrsta imenice		Padež
	Imenica	53	Jednina	51	Opća	49	N = 53
			Množina	2	Vlastita	4	
	Ukupno	53		53		53	53
Humanističke znanosti	Vrsta riječi				Vrsta imenice		Padež
	Imenica	56	Jednina	56	Opća	53	N= 56
			Množina	0	Vlastita	3	
	Glagol	1					
	Ukupno	57		56		56	56

Ostalo	Vrsta riječi				Vrsta imenice		Padež
	Imenica	24	Jednina	22	Opća	24	N = 24
			Množina	2	Vlastita	0	
	Ukupno	24					
	SVEUKUPNO	158		157		157	157

Analizirajući područje **društvenih znanosti** u **Tablici 5** utvrđeno je kako od ukupnog broja ključnih riječi 24 su sastavljene od jedne riječi te 26 ključnih riječi koje su sastavljene od 2 ili više riječi. Iz **Tablice 5** vidljivo je kako je najčešća vrsta riječi koja se koristi imenica. Od ukupno 24 ključne riječi sastavljenih od jedne riječi sve su imenice. Od ukupnog broja ključnih riječi koje su imenice izrađeno je 19 općih i 5 vlastitih te 24 imenice u jednini. Nadalje, od ukupno 24 ključne riječi koje su imenice sve su pisane u nominativu. Analizirajući u **Tablici 5** područje **društvenih i humanističkih znanosti** utvrđeno je kako od ukupnog broja ključnih riječi 53 su sastavljene je od jedne riječi te 19 ključnih riječi koje su sastavljene od 2 ili više riječi. Promatrajući ovo područje vidljivo je kako je najčešća vrsta riječi korištenih za izradu ključnih riječi imenica. Od 53 ključnih riječi koje su tvorene od jedne riječi sve su imenice. Od ukupnog broja ključnih riječi koji su imenice pronađeno je 49 općih i 4 vlastite te 51 imenica u jedini i 2 u množini. Sve imenice su pisane u nominativu. Opća imenica u nominativu jednine najčešći korišteni oblik za stvaranje ključnih riječi unutar ovog područja. Analizom područja **humanističkih znanosti** u **Tablici 5** definirano je kako od ukupnog broja ključnih riječi njih 57 je sastavljeno je od jedne riječi te 30 ključnih riječi koje su sastavljene od 2 ili više riječi. Promatrajući ovo područje vidljivo je kako je najčešća vrsta riječi korištenih za izradu ključnih riječi imenica. Od ukupno 57 riječi koje su tvorene od jedne riječi njih 56 su imenice. Od ukupnog broja ključnih riječi koji su imenice pronađene su 53 opće i 3 vlastite dok su sve imenice u jedini. Promatrajući padeže koji su korišteni za te imenice u potpunosti prednjači nominativ s obzirom na to kako je svih 56 imenica pisano u nominativu. Opća imenica u nominativu jednine najčešći korišteni oblik za stvaranje ključnih riječi unutar ovog područja. Skupina **ostalo** je posljednja skupina u **Tablici 5** koja je analizirana. Od ukupnog korpusa ključnih riječi 24 ključne riječi sastavljene su od jedne riječi te 30 ključnih riječi koje su sastavljene od 2 ili više riječi. Od 24 ključne riječi koje su tvorene od jedne riječi postoje 24 opće imenice te njih 22 u jednini. Sve 24 ključne riječi pisane su u

nominativu što vodi do zaključka kako je to oblik i vrsta riječi koji se koristi unutar ove skupine članaka

Analizom ključnih riječi podijeljene u područje društvenih znanosti, društvenih i humanističkih znanosti, humanističkih znanosti te ostalo za pojam *feminizam* došlo se do zaključka koja vrsta riječi se koristi za dodjeljivanje ključnih riječi od jedne riječi. Od ukupno 158 ključnih riječi tvorenih od jedne riječi njih 157 su imenice. U sva četiri područja opća imenica jednine u nominativu je najčešći oblik vrste riječi koju autori koriste prilikom stvaranja ključnih riječi.

4.4.3. Islam

Za pojam *islam* sakupljen je broj od 40 članaka grupiran po područjima. Kao što je vidljivo iz **Tablice 6** najviše članaka imamo u području humanističkih znanosti (23) te društvenih znanosti i humanističkih znanosti (10), zatim, društvenih znanosti (5) te ostalo (2). Kada usporedimo broj časopisa iz kojih dolaze članci najviše ih dolazi iz područja humanističkih znanosti (7) te društvenih znanosti i humanističkih znanosti (4) dok društvene znanosti i ostalo dijele isti broj časopisa (2).

Tablica 6. Korpus članaka za pojam islam

Područje	Broj časopisa	Broj članaka
Društvene znanosti	2	5
Društvene znanosti; humanističke znanosti	4	10
Humanističke znanosti	7	23
Ostalo	2	2
Ukupno	15	40

Lingvistička analiza ključnih riječi za pojam *islam* istovjetna je onoj koja je korištena za analizu pojmova *pobačaj/abortus/čedomorstvo* i *feminizam* te kao takva neće biti ponovno navedena. Analizirat će se ključne riječi prikupljene iz 40 članaka i 15 časopisa.

Tablica 7. Vrste riječi korištene za ključne riječi kod članaka za pojam islam po područjima

	Islam

Društvene znanosti	Vrsta riječi				Vrsta imenice		Padež
	Imenica	20	Jednina	14	Opća	13	N = 20
			Množina	6	Vlastita	7	
	Akronim	1					
	Ukupno	21		20		20	20
Društvene i humanističke znanosti	Vrsta riječi				Vrsta imenice		Padež
	Imenica	35	Jednina	32	Opća	30	N = 35
			Množina	3	Vlastita	5	
	Akronim	1					
	Ukupno	36		35		35	35
Humanističke znanosti	Vrsta riječi				Vrsta imenice		Padež
	Imenica	99	Jednina	98	Opća	80	N = 99
			Množina	1	Vlastita	19	
	Glagol	1					
	Akronim	1					
	Ukupno	101		99		99	99
Ostalo	Vrsta riječi				Vrsta imenice		Padež
	Imenica	8	Jednina	8	Opća	7	N = 8
			Množina	0	Vlastita	1	
	Ukupno	8		0		8	8
	SVEUKUPNO	166		162		162	162

Analizom područja **društvenih znanosti** u **Tablici 7** utvrđeno je kako od ukupnog broja ključnih riječi 21 je sastavljena od jedne riječi dok je njih 12 sastavljeno od 2 ili više riječi.

Možemo primijetiti kako je najčešća vrsta riječi koja se koristi imenica. Od ukupno 21 ključne riječi sastavljenih od jedne riječi 20 su imenice. Od ukupnog broja ključnih riječi koje su imenice pronađeno je 13 općih i 7 vlastitih te 14 imenica u jednini i 6 u množini. Nadalje, od ukupno 21 ključne riječi koje su imenice sve su pisane u nominativu. Na temelju toga možemo zaključiti kako se taj oblik najčešće koristi za imenice unutar analiziranog korpusa ključnih riječi. Analizom područja **društvenih i humanističkih znanosti** u **Tablici 7** utvrđeno je kako od ukupnog broja ključnih riječi 36 sastavljeno od jedne riječi te 29 ključnih riječi koje su sastavljene od 2 ili više riječi. Promatrajući ovo područje vidljivo je kako je najčešći oblik korištene vrste riječi imenica. Od 36 ključnih riječi koje su tvorene od jedne riječi 35 su imenice. Od ukupnog broja ključnih riječi koji su imenice pronađeno je 30 općih i 5 vlastitih te 32 imenicu u jedini i 3 u množini. Sve imenice su pisane u nominativu. Opća imenica u nominativu jednine najčešći je korišteni oblik za stvaranje ključnih riječi unutar ovog područja. Analizom područja **humanističkih znanosti** u **Tablici 7** od ukupnog broja ključnih riječi imamo 101 sastavljenu od jedne riječi te 43 ključne riječi koje su sastavljene od 2 ili više riječi. Promatrajući ovo područje vidljivo je kako je najčešći vrsta riječi koja je korištena imenica. Od ukupno 101 riječi koje su tvorene od jedne riječi njih 99 su imenice. Od ukupnog broja ključnih riječi koji su imenice pronađeno je 80 općih i 9 vlastitih te 98 imenica u jedini i 1 u množini. Svih 99 imenica pisano je u nominativu. Opća imenica u nominativu jednine je najčešći korišteni oblik za stvaranje ključnih riječi unutar ovog područja. Skupina **ostalo** je posljednja skupina u **Tablici 7** koja je analizirana. Od ukupnog korpusa ključnih riječi 8 ključnih riječi sastavljeno je od jedne riječi te 3 ključne riječi koje su sastavljene od 2 ili više riječi. Od ukupnog broja ključnih riječi koje su tvorene od jedne riječi sve su imenice. Od ukupnog broja ključnih riječi koje su imenice imamo 7 općih i 1 vlastitu te 8 imenica u jednini. Svih 8 ključnih riječi pisano je u nominativu što vodi do zaključka kako je to oblik i vrsta riječi koji se koristi unutar ove skupine članaka.

Analizom ključnih riječi podijeljene u područje društvenih znanosti, društvenih i humanističkih znanosti, humanističkih znanosti te ostalo za pojam *islam* došlo se do zaključka koja vrsta riječi se koristi za dodjeljivanje ključnih riječi od jedne riječi. Od ukupno 166 ključnih riječi tvorenih od jedne riječi njih 161 su imenice. U sva četiri područja opća imenica jednine u nominativu je najčešći oblik vrste riječi koju autori koriste prilikom stvaranja ključnih riječi.

4.5. Druga faza istraživanja: upute za autore

U drugoj fazi istraživanja željelo se odgovoriti na drugo istraživačko pitanje: „*Postoji li u uputama za autore upute kako treba dodjeljivati ključne riječi člancima?*“ U svrhu utvrđivanja politike dodjeljivanja ključnih riječi člancima u časopisima, pregledane su upute za autore unutar 44 časopisa te se ustvrdio pristup pojedinog časopisa spomenutoj temi. Odabrani časopisi su isti oni čiji su članci korišteni za lingvističku analizu unutar prvog dijela istraživanja. Razlog korištenja istih časopisa je konzistentnost koja se željela ostvariti kroz ovaj rad. Pravilan način dodjeljivanja ključnih riječi znanstvenom ili stručnom radu donosi višestruke pogodnosti: jednostavnije okupljanje i povezivanje radova na sličnu temu oko ključnih riječi, kvalitetniji rezultati pretraživanja, promocija samog rada kao i autora koji ga je napisao. Nakon detaljne analize uputa i identifikacija fraza korištenih u uputama identificiralo se ukupno 5 kategorija u koje se časopisi mogu podijeliti. Valja naglasiti kako časopisi dolaze iz različitih znanstvenih područja.

Tablica 8. Kategorije časopisa prema vrstama uputa za dodjeljivanje ključnih riječi

Prva skupina	Druga skupina	Treća skupina	Četvrta skupina	Peta skupina
Bez uputa	Upute ne spominju ili samo usputno spominju ključne riječi	Broj ključnih riječi + popratne upute	Broj ključnih riječi	MeSH
1	9	12	18	4

U **Tablici 8** navedeni su rezultati broja časopisa na temu spominjanja ključnih riječi. Nakon preciznog čitanja uputa kod svakog časopisa i identifikacije fraza unutar uputa za autore formirane su skupine časopisa vidljive u **Tablici 8**. Prvu skupinu časopisa čini 1 časopis koji nema upute za autore. Druga skupina časopisa se dijeli na dvije podskupine. Prvu podskupinu čine časopisi koji u svojim uputama uopće ne spominju ključne riječi. U ovom slučaju govorimo o broju od 4 časopisa. Drugu podskupinu čine oni koji spominju ključne riječi, no radi se o izrazima poput „*ključne riječi na hrvatskom i engleskom jeziku*“ ili se navodi ukupni broj znakova koji sažetak i ključne riječi moraju imati. Ovakav je način formiranja uputa

veoma nejasan i daje prostora za subjektivnu interpretaciju prilikom dodjeljivanja ključnih riječi što bi se trebalo nastojati izbjeći. Unutar druge skupine časopisa nalaze se 2 časopisa koji djelomično ulaze u prostor treće skupine jer se radi o časopisima koji definiraju kako ključne riječi trebaju biti: „redane abecedno“ i „navodit najvažnije pojmove koji se obrađuju u tekstu“. Treću skupinu čine časopisi koji u svojim uputama za autore navode upute u kombinaciji s raznolikim brojem ključnih riječi koje valja dodijeliti. Upute se mogu grupirati u nekoliko podskupina ovisno o frazi koja je korištena. Prvu podskupinu od 7 časopisa čine časopisi koji u svojim uputama spominju kako treba koristiti ključne riječi koje „pomažu u kategorizaciji i klasifikaciji rada“. Drugu podskupinu čine 3 časopisa koji u svojim uputama navode kako treba dodjeljivati ključne riječi koje „upućuju na sadržaj rada“, „najpreciznije opisuju temu rada“ i „najbolje opisuju područje i teme kojima se članak bavi“. Treću podskupinu časopisa čini 1 časopis koji u svojim uputama navodi kako treba dodijeliti ključne riječi koji su „najvažniji pojmovi“. Iako imaju detaljnije upute nego druga skupina časopisa, način na koji su upute definirane također omogućava određenu dozu subjektivnosti jer dva autora istoj temi na temelju ovih uputa mogli dodijeliti sasvim različite ključne riječi što u konačnici nije ono što se njima želi postići. Četvrtu skupinu časopisa čine časopisi koji u svojim uputama navode samo broj ključnih riječi koji se treba dodijeliti. Četvrta skupina je ujedno i najveća s obzirom na broj časopisa kojih je ukupno 18. Upute spominju broj ključnih riječi koji se kreće od minimalno 2 do 10 ključnih riječi. Ova vrsta uputa može postići „zagušenost“ članka s ključnim riječima kada se navodi više od 5 ili 6 riječi koje su prosjek u dodjeljivanju ključnih riječi. Petu skupinu časopisa čine časopisi iz područja biomedicine i zdravstva koji u svojim uputama navode upotrebu MeSH tezaurusa. U ovu skupinu uvrštena su ukupno 4 časopisa. Unutar 2 časopisa navedeno je kako se za ključne riječi moraju koristiti pojmovi iz MeSH tezaurusa dok 1 dodatno navodi kako će to pomoći prilikom indeksiranja. Nadalje, 1 časopis predlaže korištenje pojmova iz MeSH tezaurusa te nudi poveznicu na stranicu s pojmovima. Posljednji časopis naglašava kako je nužno koristiti pojmove iz MeSH tezaurusa te dodatno naglašava kako se „ne smiju ponavljati ključne riječi sadržane u naslovu rukopisa već treba izabrati pojmove koji najbolje odražavaju sadržaj cjelokupnoga članka i znanstvenoga područja.“ Korištenje kontroliranih rječnika poput MeSH tezaurusa omogućuje kontrolu nad odabirom ključnih riječi i isključuje određenu dozu subjektivnosti koja je prisutna u tom procesu. Doduše, valja primijetiti da, iako u časopisima postoji mogućnost korištenja tih pojmova, kada su oni dati samo kao prijedlog i bez detaljnih uputa korištenja pitanje koliki će broj znanstvenika posegnuti za njima. Važno je stoga precizno definirati

pravila koja određuju način na koji će se dodijeliti ključne riječi i upute kako koristiti sustave s kojima se možda neki nisu susreli. Za pretpostaviti je kolika se može „šteta“ napraviti kada upute autorima ne preciziraju način dodjeljivanja ključnih riječi. Uputa u kojoj se spominje samo broj ključnih riječi koje se smiju koristiti ili upute koje naginju subjektivnoj interpretaciji nisu rješenje, osobito u znanstvenoj zajednici. Količina vremena koju znanstvenici ulože u cijeli znanstveno istraživački proces, koji za završni rezultat ima rad koji će biti prezentiran u znanstvenoj zajednici, trebala bi proporcionalno biti iskazana u ključnim riječima koje su drugima jedna od prvih susretanja s radom. Upute za autore stoga su primarni alat koji se treba što bolje analizirati i formirati kako bi se u što većoj mjeri smanjila subjektivnost prilikom procesa dodjeljivanja ključnih riječi.

4.6. Treća faza istraživanja: usporedba predmetnica i ključnih riječi

U trećoj fazi istraživanja željelo se odgovoriti na treće istraživačko pitanje koje je glasilo: „*Usporediti na temelju određenog broja članaka ključne riječi s portala Hrčak te skupnog kataloga CROLIST te analizirati predmetnice i ključne riječi okupljene oko pojmova pobačaj/abortus/čedomorstvo, feminizam i islam, te naslovi kojima su dodijeljene*“. U ovom dijelu istraživanja analizirale su ključne riječi iz Hrčka i predmetnice iz skupnog kataloga CROLIST. Ukupno se radilo o 16 članaka što ukazuje na značajno smanjenje korpusa članaka od originalnih 120. Proučavana je sadržajna podudarnost predmetnica i ključnih riječi u odnosu na naslove članka te pojavnost te odnos predmetnica i ključnih riječi. Usporedba je izvršena kako bi se ustvrdila kolika je sadržajna raznolikost dodijeljenih predmetnica u odnosu na ključne riječi te u odnosu na same naslove.

Tablica 9. Usporedni prikaz predmetnica iz kataloga CROLIST i ključnih riječi iz portala Hrčak za set pojmova pobačaj / čedomorstvo/ abortus

Naslov članka	Katalog CROLIST (predmetnice)	Hrčak (ključne riječi)
1. Nekrofilija i biofilija. Suočene s etikom Petera Singera	Singer, Peter - Etika	eutanazija; konsekvencijalizam; ljudsko dostojanstvo; pobačaj; preferencijalni utilitarizam; pobačaj
2. Pobačaj i mentalitet u društvu	Pobačaj - Socijalni aspekti	abortus; prekid ljudskog života; odluka o pobačaju; zakonska odluka; utjecaj

3. Ljudski život - ugrožena vrednota	Život - Teološko određenje Pravo na život - Etički aspekti	ljudski život; svetost života; kvaliteta života; biomedicina; ubojstvo; samoubojstvo; pobačaj; ovisnost; Evandjelje života
4. "Ne ubij!" Sveti zakon Božji	Iohannes Paulus II, sanctus - Bioetički stavovi Ubojstvo - Kršćanski nauk Život - Teološko određenje - Enciklike	Evangelium vitae; život; čovjek; pobačaj; eutanazija
5. Spolnost - odnos prema seksualnom ponašanju	Seksualnost - Moralnoteološko gledište	spolnost; seksualno ponašanje; usputni seks; prostitucija; homoseksualnost; AIDS; pobačaj
6. Prirodni mikronizirani progesteron u ginekologiji i humanoj reprodukciji	Humana reprodukcija - Progesteron - Primjena	mikronizirani progesteron; premenstruacijski sindrom; sekundarna amenoreja; spontani pobačaj; neplodnost
7. Utjecaj histeroskopske metroplastike na nastanak, tijek i ishod trudnoće	Maternica - Anomalije - Kirurška terapija Maternica - Anomalije - Trudnoća	uterus septus; histeroskopija; metroplastika; spontani pobačaj; neplodnost; ishod trudnoće

U **Tablici 9.** nalazi se 7 članaka koji su pronađeni unutar portala Hrčak i skupnog kataloga CROLIST za set pojmova *pobačaj/abortus/čedomorstvo*. Prvi članak naslova *Nekrofilija i biofilija. Suočene s etikom Petera Singera* nema vidljivog preklapanja predmetnica i ključnih riječi. Predmetnice u odnosu na naslov su sadržajno kvalitetno dodijeljene, iako bi se moglo zaključiti kako se zbog malog broja predmetnica može otežati pronalazak časopisa. Ključne riječi sadržajno nisu odgovarajuće dodijeljene jer uspoređujući s temom nisu podudarne. Riječ *konsekvencijalizam* se pojavljuje unutar ključnih riječi dok se riječi iz naslova ne nalaze unutar ključnih riječi. Nadalje, u dva slučaja se pojavljuje riječ *pobačaj* unutar ključnih riječi što se prema naslovu rada ne bi moglo zaključiti. Drugi članak naslova *Pobačaj i mentalitet u društvu* ima sadržajno kvalitetno dodijeljene predmetnice u odnosu na temu dok se kod ključnih riječi pojavljuje riječ *pobačaj* iako su određene riječi poput riječi *utjecaj* generičke i nisu primjenjive na opis rada. Valja naglasiti kako se o ovoj temi vode rasprave i mišljenja su

oprečna, ovakve ključne riječ ne mogu biti pridružene članku bez naznake da to nije jedino „točno“. Predmetnice su u odnosu na ključne riječi precizne, no u istoj mjeri pokrivaju temu bez obzira na manji broj predmetnica u odnosu na ključne riječi. Treći članak naslova *Ljudski život - ugrožena vrednota* te dodijeljene predmetnice sadržajno odgovaraju radu jer se radi o časopisu iz područja teologije stoga su i dodijeljene predmetnice poput *Život - Teološko određenje*. Kod ključnih riječi navedena je ključna riječ *pobačaj*, no sadržajno možem zaključiti kako su predmetnice kontroliranije u odnosu na ključne riječi gdje nije navedeno o kakvom je gledištu riječ. Četvrti članak naslova *“Ne ubij!” Sveti zakon Božji* ima dodijeljene predmetnice koje su sadržajno podudarne jer govore o promatranju s teoloških stajališta. Kod ključnih riječi je spomenuta ključna riječ *pobačaj* što je sadržajno nepraktično jer aludira na pobačaj kao ubojstvo te *eutanazija* koja je zapravo klinički termin. Peti članak naslova *Spolnost - odnos prema seksualnom ponašanju* te predmetnice koje su dodijeljene ukazuju na teološko gledište seksualnosti te su stoga sadržajno odgovarajuće. Kod ključnih riječi nailazimo na ključnu riječi *pobačaj*, no nadalje imamo ključne riječi poput *AIDS*, *homoseksualnost*, *usputni seks* koje uključuju i teme van sadržaja rada te su predmetnice u odnosu na ključne riječi preciznije dodijeljene. Šesti članak naslova *Prirodni mikronizirani progesteron u ginekologiji i humanoju reprodukciji* kod kojeg dodijeljene predmetnice u potpunosti sadržajno opisuju rad. Kod ključnih riječi imamo pojavljivanje riječi *pobačaj* kao i sadržajnu podudarnost. Predmetnice su u odnosu na ključne riječi ujednačene, no imamo veću pojavu nestručnih termina za razliku od ključnih riječi gdje imamo pojavu većeg broja stručnih termina. Sedmi članak naslova *Utjecaj histeroskopske metroplastike na nastanak, tijek i ishod trudnoće* kod kojeg su predmetnice pravilno dodijeljene kao i ključne riječi kod kojih se i pojavljuje ključna riječ *pobačaj*. Kod predmetnica imamo pojavu manjeg broja stručnih pojmova za razliku ključnih riječi te predmetnice šire pokrivaju područje što prilikom pretraživanja može dati rezultate koji nisu traženi. Dodijeljene predmetnice za set pojmova iz **Table 9** sadržajno su preciznije definirani od ključnih riječi iako bi kod određenih članaka količina predmetnica mogla biti šire definiranija kao što je vidljivo iz prvog članka koji je usko definiran. Kod ključnih riječi iz područja humanističkih znanosti vidljiva je pojava ključnih riječi za koje se zbog svoje kontroverzne tematike ne može govoriti o potpunoj točnosti. Ključne riječi i predmetnice kod zadnja dva članka koji su iz područja biomedicine i zdravstva vidljiva je pojava stručnijih termina javlja kod ključnih riječi što može biti razlog specifičnosti samog područja u koje je autor upućeniji.

Tablica 10. Usporedni prikaz predmetnica iz kataloga CROLIST i ključnih riječi iz portala Hrčak za pojam feminizam

Naslov članka	Katalog CROLIST (predmetnice)	Hrčak (ključne riječi)
1. Ekofeminizam - novi identitet žene	Ekofeminizam - Eseji i studije	ekologija; ekocentrički ekofeminizam; ekofeminizam; feminizam; identitet gospodara; liberalni feminizam; neofeminizam; specijecizam; spol; spolni identitet; spolne uloge
2. Seksistički diskurs rodnog identiteta	Ravnopravnost spolova - Hrvatska Seksizam - Hrvatska - Istraživanje Ravnopravnost rodova - Hrvatska	feminizam; hrvatsko društvo; modernizam; muškarac; patrijarhat; rod; rodni identitet; rodni odnos; rodna uloga; seksizam; spol; tradicionalizam; žena
3. Moć i rod	Rodni identitet - Feminističko gledište Feminizam - Pitanje spola i roda Moć - Sociološko gledište	Društvena moć; feminizam; moć roda; muškost; obitelj; patrijarhat; rodni identitet; ženskost
4. Utjecaj američkog feminizma na germanistiku	Feminizam - Sjedinjene Američke Države Germanistika - Sjedinjene Američke Države	Germanistika; feminizam; njemačke studije
5. Starost i starenje ljudskog roda: žensko-muški aspekti starenja	Starenje - Sociološko gledište Starenje - Feminističko gledište	starenje; feminizam; metodologija; dekonstrukcija; sociološka teorija

U **Tablici 10** nalazi se 5 članaka koji su pronađeni unutar portala Hrčak i skupnog kataloga CROLIST za pojam *feminizam* koji će se koristiti za usporednu analizu. Prvi članak naslova *Ekofeminizam - novi identitet žene* sadržajno preciziraju temu rada dok se kod ključnih riječi uz spominjanje riječ *feminizam* spominju ključne riječi: *identitet gospodara*, *spolne uloge koje proširuju predmet rada*. Predmetnice su u odnosu na ključne riječi preciznije i pokrivaju uže temu. Drugi članak naslova *Seksistički diskurs rodnog identiteta* ima dodijeljene predmetnice

kao i ključne riječi koje precizno opisuju rad te se kod ključnih riječi spominje i ključna riječ *feminizam* što je bitan element. Treći članak naslova *Moć i rod* kod kojeg predmetnice i ključne riječi sadržajno pokrivaju članak kojem su dodijeljene. Kod ključnih riječi treba spomenuti pojave riječi *feminizam*, no ključna riječ *ženskost* kao termin u kontekstu rada nije praktičan jer nije za očekivati da bi korisnik uz pojam *feminizam* uvrstio i pojam *ženskost* koja je pomalo obilježena i nestručna riječ da bi se ravnopravno našla uz pojam *feminizam*. Četvrti članak naslova *Utjecaj američkog feminizma na germanistiku* ima dodijeljene predmetnice i ključne riječi koje sadržajno pokrivaju temu rada te se unutar ključnih riječi spominje riječi *feminizam*. Predmetnice doduše u odnosu na ključne riječi šire pokrivaju temu jer spominju Sjedinjene Američke Države što izostaje kod ključnih riječi. Peti članak naslova *Starost i starenje ljudskog roda: žensko-muški aspekti starenja* ima dodijeljene predmetnice i ključne riječi koje sadržajno pokrivaju temu iako je iz naslova možda ne bi moglo lako definirati. Kod predmetnica i ključnih riječi imamo preklapanje u riječi *starenje*. Zaključno možemo reći kako dodijeljene predmetnice unutar skupnog kataloga CROLIST sadržajno pokrivaju temu kao i ključne riječi unutar Hrčka uz iznimku prethodno spomenute riječi *ženskost* kod jednog od članaka koja nije praktičan termin za pretraživanje. Predmetnice doduše u nekoliko članaka preciznije definiraju sadržaj za razliku ključnih riječi.

Tablica 11. Usporedni prikaz predmetnica iz kataloga CROLIST i ključnih riječi iz portala Hrčak za pojam islam

Naslov časopisa	Katalog CROLIST (predmetnice)	Hrčak (ključni riječi)
1. Islam, etničnost i država: Balkan	Islam - Balkan - Povijest	etničnost; islam; Osmanlijsko Carstvo; milet; muslimanske manjine; balkanska država; etnički sukob
2. Molitvena dimenzija međureligijskog dijaloga. Stavovi učiteljstva i neka povijesna iskustva	Međureligijski dijalog - Načela	međureligijski dijalog; međureligijska molitva; dijalog vjerskog iskustva; dijalog s hinduizmom; dijalog s budizmom; dijalog s islamom
3. Muslimanska inteligencija i islam u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj	Muslimani - Položaj - Nezavisna Država Hrvatska	Muslimani u NDH; islam; modernizacija; «Mladi muslimani»

4. Arhitekt i njegov nacrt u srednjem vijeku I. Istok: Bizant, Islam	Srednjovjekovna arhitektura - Povijest Islamska arhitektura - Srednji vijek Bizantska arhitektura - Povijest Arhitektonski nacrt - Srednji vijek	arhitekt; arhitektonski crtež; arhitektura srednjeg vijeka; Bizant; Islam
--	---	---

U **Tablici 11** nalaze se 4 članka koji su pronađeni unutar portala Hrčak i skupnog kataloga CROLIST za pojam *islam* koji će se koristiti za usporednu analizu. Ovako mali uzorak je rezultat jer su se pretraživali radovi samo na hrvatskom jeziku, a o ovoj se temi ne piše puno na hrvatskom. Prvi članak naslova *Islam, etničnost i država: Balkan* ima dodijeljene predmetnice i ključne riječi koje sadržajno odgovaraju temi te se unutar ključni riječi spominje ključna riječ *islam*. Drugi članak naslova *Molitvena dimenzija međureligijskog dijaloga. Stavovi učiteljstva i neka povijesna iskustva* ima dodijeljene predmetnice i ključne riječi koje sadržajno odgovaraju temi te se kod ključnih riječi spominje riječ *islam*. Predmetnice korištene za ovaj članak uže pokrivaju temu za razliku od ključnih riječi. Treći članak naslova *Muslimanska inteligencija i islam u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj* ima dodijeljene predmetnice i ključne riječi koje sadržajno odgovaraju temi te se kod ključnih riječi spominje *islam*. Četvrti članak naslova *Arhitekt i njegov nacrt u srednjem vijeku I. Istok: Bizant, Islam* ima dodijeljene predmetnice i ključne riječi koje sadržajno odgovaraju temi te se kod ključnih riječi spominje *islam*. Kod predmetnica i ključnih riječi imamo preklapanja za termin *arhitektura srednjeg vijeka*. Zaključno možemo reći kako su dodijeljene predmetnice unutar skupnog kataloga CROLIST i ključne riječi iz portala Hrčak sadržajno odgovarale temi.

4.7. Zaključak istraživanja

U ovom istraživanju postavljena su tri istraživačka pitanja.

1. Istražiti koju vrstu riječi autori koriste za dodjeljivanje ključnih riječi člancima u časopisima ovisno o znanstvenom području kojem časopis pripada.
2. Postoji li u uputama za autore upute kako treba dodjeljivati ključne riječi člancima?
3. Usporediti na temelju određenog broja članaka ključne riječi s portala Hrčak te skupnog kataloga CROLIST te analizirati predmetnice i ključne riječi okupljene oko

pojmovi pobačaj/abortus/čedomorstvo, feminizam i islam, te naslovi kojima su dodijeljene.

Prva faza istraživanja uključivala je analizu ključnih riječi dodijeljenih od strane autora na odabranom korpusu članaka unutar portala Hrčak. Odabrani pojmovi za pretraživanje su bili *pobačaj/abortus/čedomorstvo, feminizam i islam* te je svaki pojam imao korpus od 40 članaka za analizu da bi se u trećoj fazi istraživanja taj broj članaka znatno smanjio. Časopisi su bili podijeljeni u područja te unutar područja vršila analiza ključnih riječi putem lingvističke analize. Analizom ključnih riječi se zaključilo kako se dodijeljivanje ključnih riječi ne razlikuje od područja do područja jer je najčešća vrsta i oblik riječi koji se koristi za ključne riječi od jedne riječi opća imenica u nominativu jednine. Unutar ove faze istraživanja došlo se do još jednog odgovora koje je bio vezan uz istraživanje koje je provodio Ivanjko analizirajući korisničke oznake dodane od strane pojedinaca koji nisu znanstvenici putem lingvističke analize. Vrsta i oblik riječi koje koriste autori dodjeljujući ključne riječi u velikoj mjeri je podudarna s vrstom i oblikom riječi koje su koristili korisnici u Ivanjkovom istraživanju.

U drugoj fazi istraživanja provedena je analiza časopisa ovisno o tome stoji li u uputama za autore uputa za izradu ključnih riječi te ako postoji kakva je vrsta upute navedena. Časopisi su nakon detaljne analize podijeljeni u pet skupina ovisno o vrstama uputa za izradu ključnih riječi. Unutar određenih skupina su navedene i podskupine koje su se pojavile. Prvu skupina časopisa je činio časopis koji nema upute za autore. Drugu skupinu časopisa čine časopisi koji upute za ključne riječi ne spominju ili samo usputno spominju ključne riječi. Treću skupinu čine časopisi koji u svojim uputama za autore navodi upute u kombinaciji s raznolikim brojem ključnih riječi koje valja dodijeliti. Upute se mogu grupirati u nekoliko podskupina ovisno o frazi koja je korištena. Iako imaju detaljnije upute nego druga skupina časopisa, način na koji su upute definirane također omogućava određenu dozu subjektivnosti. Četvrtu skupinu časopisa čine časopisi koji u svojim uputama navode samo broj ključnih riječi koji se treba dodijeliti. Upute spominju broj ključnih riječi koji se kreće od 2 do 10 ključnih riječi. Petu skupinu časopisa čine oni koji u svojim uputama navode upotrebu MeSH tezaurusa. Prva skupina uopće ne nudi časopise dok druga skupina časopisa u svojim uputama uopće ne spominje ključne riječi ili ih spominje usputno bez dodatnih objašnjenja što zapravo znači da su autori slobodni dodjeljivati ključne riječi bez nekih posebnih pravila. Treća skupina časopisa u uputama navodi broj ključnih riječi uz upute tj. fraze koje su također sklone osobnim interpretacijama. Kada bi stavili dva autora da dodijele ključne riječi istom članku

nakon čitanja uputa za autore u kojima je navedeno kako treba odabrati *najbolje* ili *najpreciznije pojmove* zasigurno ne bi dobili isti set ključnih riječi. Ovakva vrsta slobode koja se nudi autorima može dovesti neujednačenosti i krivo dodijeljenih ključnih riječi. Prve dvije skupine časopisa svojim autorima pružaju potpunu slobodu prilikom stvaranja ključnih riječi. Taj način može dovesti do stvaranja krivo stvorene ključne riječi koje mogu krivo opisati rad te tako onemogućiti probleme prilikom pronalaženja. Treća i četvrta skupina nudi upute koje se odnose na broj ključnih riječi koji se može dodijeliti, no i dalje se radi o veoma nekontroliranom sustavu koji može dovesti do stvaranja nepreciznih ključnih riječi. Peta skupina časopisa iz područja biomedicine i zdravstva u svojim uputama navodi korištenje tezaurusa MeSH prilikom izrade ključnih riječi. Od svih skupina časopisa možemo reći kako ova skupina ima najkontroliraniji pristup kod izrade ključnih riječi te tako članci iz ove skupine časopisa imaju kvalitetnije ključne riječi jer su im upute za izradu ključnih riječi precizirale elemente izrade.

Treća faza istraživanja uključivala je analizu ključnih riječi iz portala Hrčak i predmetnica pronađenih unutar skupnog kataloga CROLIST. Proučavana je sadržajna podudarnost predmetnica i ključnih riječi u odnosu na članke te odnos predmetnica i ključnih riječi. Članci su bili analizirani unutar seta pojmova *pobačaj/abortus/čedomorstvo, feminizam i islam*. Prvi set pojmova *pobačaj/abortus/čedomorstvo* imao je ukupno 7 članaka koji su analizirani. Kod svih članaka predmetnice su sadržajno bile pravilno korištene dok se kod ključnih riječi unutar četiri članka pojavile ključne riječi koje sadržajno nisu opisivale sam rad. Predmetnice su sadržajno preciznije definirane od ključnih riječi. Kod ključnih riječi iz područja humanističkih znanosti vidljiva je pojava ključnih riječi za koje se zbog kontroverzne tematike ne može govoriti o potpunoj točnosti. Unutar članaka iz područja biomedicine i zdravstva u jednom od članaka imamo pojavu stručnijih termina unutar ključnih riječi. Drugi pojam *feminizam* imao je 5 članaka koji su analizirani. Kod svih članaka predmetnice su sadržajno pokrivaju temu kao i ključne riječi. Predmetnice u nekoliko članaka preciznije definiraju sadržaj za razliku ključnih riječi. Kod jednog članka imamo doduše nepravilno korištenu riječ *ženskost* kod jednog od članaka koja nije praktičan termin za pretraživanje. Treći pojam *islam* imao je ukupno 4 članka koji su analizirani. Kod svih članaka su predmetnice i ključne riječi sadržajno pokrivaju temu. Možemo zaključiti kako su predmetnice kod svih članaka sadržajno pokrivale temu što se može reći i za većinu ključnih riječi uz nekoliko članaka koji su imali sadržajno nepravilno korištene riječi ili oblike riječi.

5. Zaključak

Ključne riječi su ključni element za označavanje predmeta, odnosno teme rada. Putem ključnih riječi korisnicima se omogućuje brže donošenje odluke o tome hoće li se nastaviti s čitanjem rada. Pravilno dodijeljene ključne riječi od ključne su važnosti za autora koji putem njih osigurava vidljivost unutar vlastitog znanstvenog područja i šire. Ključne riječi pomažu predmetnim stručnjacima prilikom obrade jer općenito područje znanstvenih i stručnih časopisa svakim danom sve više raste i jednostavno je nemoguće provesti mnogo vremena čitajući cijeli rad. Kako bi se svi elementi u ovom procesu zadovoljili potrebno je osigurati konzistentnost ključnih riječi. Konzistentnost se može osigurati putem uputa za autore u kojima treba osigurati i jasno specificirati kako se ključne riječi moraju dodjeljivati te osigurati pristup kontroliranim rječnicima unutar kojih bi se koristili pojmovi za sastavljanje ključnih riječi. Kako opseg znanstveno stručne literature svakim danom sve više raste dolazimo do zasićenja s velikom količinom informacija kad te informacije nisu organizirane tako da ih se može pronaći. Korisnici danas imaju potrebu za pronalaženjem instantnih informacija prilikom prvog pretraživanja te zbog toga manje provode prateći i slažući složene upite unutar baza podataka ili knjižničnih kataloga. Korisnici žele nešto što je vizualno privlačno i što će im omogućiti pronalazak onog što ih zanima bez detaljnog čitanja uputa koje vas nahode kako stvarati upite i pretraživati. U tom kontekstu vidimo rastući trend organizacije informacija koja dolazi od samih korisnika. Termin koji se koristi za taj proces se naziva *društveno označivanje* koje zapravo označava proces dodjeljivanja ključnih riječi sadržaju bilo koje vrste.⁷⁰ Takav način označivanja sadržaja je u suprotnosti s tradicionalnom obradom jer u njemu nema pravila već se koriste riječi prirodnog jezika koje korisnik smatra najboljima za opis. Ovakav način označivanja se pojavio prvenstveno krećući od pojedinca koji je želio na jednom mjestu organizirati ono što je njemu potrebno u vidu informacija iz čega je proizašla *folksonomija*. *Folksonomija* je termin koji je osmislio Thomas Vander Wal te označava ukupni zbir svih korisničkih oznaka. Kod folksonomije organizacija informacija ide odozdo prema gore što zapravo znači da nema nekog definiranog koncepta po kojemu bi se trebalo raditi.⁷¹ Unutar društvenog označivanja valja spomenuti termin koji se koristi za riječi koje se koriste unutar područja društvenog označivanja. Radi se o oznakama tj. *tags* na engleskom koje su stvorene od strane korisnika u slobodnoj formi bez nekih pravila kako bi korisniku omogućile organizaciju i pronalazak označenih stavki. Oznake se mogu pojavljivati

---

⁷⁰ Purgarić Kužić, Branka. Društveno označivanje i knjižnice. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 54, 4(2011) Str. 191.

⁷¹ Vanderwall, Thomas. Folksonomy, 2.2.2007. URL: <http://vanderwal.net/folksonomy.html> (2019-08-29)

u raznolikim oblicima poput *tag clouds* ili oblaka oznaka gdje se putem grafičkog prikaza ukazuje na najčešće korištene pojmove, najnovije pojmove ili povezane pojmove koje su drugi korisnici upotrijebili. Nadalje, imamo oznake u obliku liste oznaka tzv. *tag roll* gdje se postotak korištenja oznaka definira kroz brojčane podatke te kao skupina oznaka/kategorija tzv. *tag bundle* koji uključuje raznolike elemente poput autora, mjesta, vremena, oblika, žanra itd.⁷² Oznake moramo promatrati kao nepresušni izvor metapodataka koji zapravo odražavaju želje, potrebe, mišljenja korisnika koji ih dodjeljuju. Kako je usmjerenost na korisnika u bilo kojoj vrsti informacijskih sustava primarna oznake bi omogućile upravo veći uvid u potrebe i zahtjeve koji korisnici imaju. Drugi način bolje reprezentacije znanstvenih i stručnih članaka unutar informacijskih sustava poput Hrčka je semantičko obogaćivanje članaka. Neki od semantičkih obogaćivanja primjenjivih na znanstvene i stručne radove su stvaranje hiperlinkova za termine unutar članka koji bi vodili na vanjske izvore informacija poput ontologija gdje bi se detaljnije moglo informirati o terminu. Nadalje, možemo govoriti o stvaranju zasebnih grupa imena koja bi se zatim povezivala unutar članka ovisno o elementu koji koristimo. Tako bi se omogućilo brže pregledavanje teksta i donošenje odluka radi li se zapravo o tekstu koji nam treba.⁷³ Kombinacija ove dvije mogućnosti s korisničkim označivanjem omogućila bi pregledniji sustav organizacije članaka unutar Hrčka jer bi se u tim slučajevima ključne riječi koje se pojavljuju mogle uključiti u oblake oznaka unutar samih područja i časopisa te bi se moglo ustvrditi koje su ključne riječi najzastupljenije za određeno područje, rad, autora ili disciplinu. Nadalje, kako bi se omogućila provjera tih ključnih riječi same ključne riječi bi morala biti povezane na vanjske izvore poput npr. Hrvatski leksikografski zavod gdje bi se moglo provjeriti točno značenje određene riječi.

U prvom dijelu istraživanja se istraživalo koju vrstu riječi autori koriste prilikom dodjeljivanja ključnih riječi člancima u časopisima ovisno o području za određene pojmove. Sljedeća faza je uključivala analizu uputa za autore na odabranom uzorku časopisa nakon koje ih se grupiralo u nekoliko skupina. U posljednjem istraživanju analizirale su se ključne riječi iz Hrčka i predmetnica unutar skupnog kataloga CROLIST kroz analizu sadržajne podudarnosti predmetnica i ključnih riječi u odnosu na temu i kakvi su odnosi između predmetnica i ključnih riječi. Ovo istraživanje je ukazalo na potrebu za većim istraživanjem načina na koji autori dodjeljuju ključne riječi. Istraživanje je ukazalo kako veliki broj časopisa u svojim uputama ostavlja prostora za subjektivnost koja kod dodjeljivanja ključnih riječi nije poželjna

---

⁷² Purgarić Kužić, Branka. Navedeno djelo. Str. 5.

⁷³ Klyne, Graham; Miles, Alistair; Portwin, Katie; Shotton, David. Adventures in semantic publishing: exemplar semantic enhancements of a research article. // PLoS Computational Biology 5, 4 (2009) Str. 5-7.

osobito ako se tu radi o „kontroverznim“ temama koje kod autora mogu svjesno ili nesvjesno povećati dozu subjektivnosti. Definiranje pravila za dodjeljivanje ključnih riječi važan je i za predmetne stručnjake kojima one služe kao smjernice iz kojih crpe informacije za predmetnice. Nadalje, informacijski sustavi mogu promjenom vizualnih reprezentacija informacija poput oblaka oznaka ili obogaćivanjem članaka semantičkim podacima olakšati korisnicima kretanje kroz velika količine informacija. Informacijski sustavi su ionako primano u službi korisnika čije potrebe i zahtjeve trebaju što više oslušivati kako bi što bolji informacijski sustav prilagođen stalnim tehnološkim promjenama.

6. Literatura

1. Alonso-Arroyo, Adolfo; Gil- Leiva, Isidoro. Keywords given by authors of scientific articles in database descriptors. // Journal of the Association for Information Science and Technology 58, 8 (2007)
2. Babaii, Esma; Tasse, Yoones. Author-assigned keywords in research articles: where do they come from?. // Iranian Journal of Applied Linguistics (IJAL) 16, 2 (2013)
3. Howcroft, Gillian. A beginner's guide to metadata and keywords. // Editors' Bulletin 3, 3 (2007)
4. Hrčak. URL: <https://hrcak.srce.hr/index.php?show=text&str=vise> (2019-08-25)
5. Hrvatska enciklopedija. URL: <http://enciklopedija.hr/> (2019-08-26)
6. Ivanjko, Tomislav. Pristup analizi i primjeni korisničkog označivanja u predmetnom opisu baštinske građe. Doktorska disertacija, Zagreb: Filozofski fakultet, 2015.
7. Jelenković, Leonardo; Rajter, Željko. Od konceptualnih modela preko OPAC-a treće generacije do sljedeće generacije knjižničkog sustava.// 15. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji [Poreč, 23.-25. studenoga 2011.]: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske strukture : zbornik radova / uredili Damir Hasenay i Maja Krtalić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2012., str. 175-184.
8. Klyne, Graham; Miles, Alistair; Portwin, Katie; Shotton, David. Adventures in semantic publishing: exemplar semantic enhancements of a research article. // PLoS Computational Biology 5, 4 (2009)
9. Kolbas, Irena. Načela izrade jezika za predmetno označivanje. // Suvremena lingvistika 49-50, 1 (2001)
10. Leščić, Jelica. Tezaurusi : struktura i korištenje. //Knjižničarstvo: Glasnik društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema 4, 1 /2 (2000)
11. Majlinger, Tancoki; Petr Balog, Kornelija. Dosljednost predmetnog označivanja elektroničke građe u mrežnim katalogima hrvatskih narodnih knjižnica. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 57, 1/3 (2014), str. 69-103.
12. Paradžik, Zorica. Ključne riječi u znanstvenim člancima u odnosu na predmetnu odrednicu. // Predmetna obradba – ishodišta i smjernice: zbornik radova [Zagreb, 1. i

2. Listopad 1997.] / uredile Jadranka Lasić-Lazić...[et.al.]. Zagreb. Hrvatsko knjižničarsko društvo, 1998., str. 116-120.
13. Purgarić Kužić, Branka. Društveno označivanje i knjižnice. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 54, 4 (2011), str. 189-210.
14. Silobrčić, Vlatko. Kako sastaviti, objaviti i ocijeniti znanstveno djelo. Medicinska naklada Zagreb. 2008.
15. Škorić, Lea. Tezaurus medical subject headings – MESH®. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 54, 4 (2011), str. 95-114.
16. Špiranec, Sonja; Ivanjko, Tomislav. Predmetni jezici s korisničkim jamstvom: što možemo naučiti od folksonomija? // 15. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture : zbornik radova / Hassenay, Damir. ; Krtalić, Maja (ur.). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2012., str. 57-72.
17. UNIBIS. URL: <http://www.unibis.hr/VERO.html> (2019-08-26)
18. Vanderwall, Thomas. Folksonomy, 2.2.2007. URL: <http://vanderwal.net/folksonomy.html> (2019-08-29)

Keyword analysis in the scientific and professional journals of the Hrčak portal

Abstract

This paper analyses the keywords assigned to the articles in journals from the website for Croatian scientific and professional journals Hrčak. The aim of this research is to explore the differences in the way keywords are assigned to specific articles in journals in Hrčak and articles within union catalog CROLIST. Topics selected for research usually raise controversy in society or could be said to belong to controversial topics. Keywords will be analyzed from the perspective of different types of journals - scholarly journals that have „opposing“ views on selected topics in regard to assigned subject headings to the same or similar contents in the union catalog CROLIST. The analysis of author assigned keywords is not represented in a large number of papers. This research was conducted in three stages: the first one being the linguistic analysis of keywords within the corpus of 120 articles, the second phase included the analysis of author guidelines found in corpus of 44 journals and third phase wich included content analysis of subject headings in union catalog CROLIST and keywords from Hrčak on the corpus of 16 articles wich are represented and described in the union catalog CROLIST and portal Hrčak.

Keywords: scientific journal, professional journal, keywords, author guidelines

7. Prilozi

7.1. Popis slika

Slika 1. Broj rezultata za termin pobačaj na portalu Hrčak

Slika 2. Broj rezultata za termin abortus na portalu Hrčak

Slika 3. Kategorije lingvističke analize

7.2. Popis tablica

Tablica 1. Popis odabranih časopisa s portala Hrčak za uzorak u istraživanju

Tablica 2. Korpus članaka za pojmove feminizam/abortus/čedomorstvo

Tablica 3. Vrste riječi korištene za ključne riječi kod članaka za pojmove pobačaj/abortus/čedomorstvo po područjima

Tablica 4. Korpus članaka za pojam feminizam

Tablica 5. Vrste riječi korištene za ključne riječi kod članaka za pojam feminizam po područjima

Tablica 6. Korpus članaka za pojam islam

Tablica 7. Vrste riječi korištene za ključne riječi kod članaka za pojam islam po područjima

Tablica 8. Kategorije časopisa prema vrstama uputa za dodjeljivanje ključnih riječi

Tablica 9. Usporedni prikaz predmetnica iz kataloga CROLIST i ključnih riječi iz portala Hrčak za set pojmova pobačaj / čedomorstvo/ abortus

Tablica 10. Usporedni prikaz predmetnica iz kataloga CROLIST i ključnih riječi iz portala Hrčak za pojam feminizam

Tablica 11. Usporedni prikaz predmetnica iz kataloga CROLIST i ključnih riječi iz portala Hrčak za pojam islam

7.3. Popis časopisa iz uzorka

1. Acta clinica Croatica. URL: <https://hrcak.srce.hr/acta-clinica-croatica> (2019-09-18)
2. Anafora. URL: <https://hrcak.srce.hr/anafora> (2019-09-18)
3. Arhiv za higijenu rada i toksikologiju. URL: <https://hrcak.srce.hr/aiht> (2019-09-18)
4. Biochemia Medica. URL: <https://hrcak.srce.hr/biochemia-medica> (2019-09-18)

5. Bogoslovska smotra. URL: <https://hrcak.srce.hr/bogoslovska-smotra> (2019 - 09- 18)
6. Crkva u svijetu. URL: <https://hrcak.srce.hr/crkva-u-svijetu> (2019-09-18)
7. Croatica et Slavica Iadertina. URL: <https://hrcak.srce.hr/csi> (2019-09-18)
8. Časopis za suvremenu povijest. URL: <https://hrcak.srce.hr/casopis-za-suvremenu-povijest> (2019-09-18)
9. Čemu. URL: <https://hrcak.srce.hr/cemu> (2019-09-18)
10. Diacovensia. URL: <https://hrcak.srce.hr/diacovensia> (2019- 09-18)
11. Diskrepancija. URL: <https://hrcak.srce.hr/diskrepancija> (2019-09-18)
12. Društvena istraživanja. URL: <https://hrcak.srce.hr/drustvena-istrazivanja> (2019-09-18)
13. Filozofska istraživanja. URL: <https://hrcak.srce.hr/filozofska-istrazivanja> (2019-09-18)
14. Forum za sigurnosne studije. URL: <https://hrcak.srce.hr/forum-za-sigurnosne-studije> (2019-09-18)
15. Gynaecologia et perinatologia. URL: <https://hrcak.srce.hr/gynaecologia-et-perinatologia> (2019-09-18)
16. Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu. URL: <https://hrcak.srce.hr/hljzkp> (2019-09-18)
17. JAHR. URL: <https://hrcak.srce.hr/jahr> (2019-09-18)
18. Kairos. URL: <https://hrcak.srce.hr/kairos/> (2019-09-18)
19. Kriminologija & socijalna integracija. URL: <https://hrcak.srce.hr/ksi> (2019-09-18)
20. Medicina Fluminensis. URL: <https://hrcak.srce.hr/medicina%20/> (2019-09-18)
21. Metodički ogledi. URL: <https://hrcak.srce.hr/metodicki-ogledi> (2019-09-18)
22. Migracijske i etničke teme. URL: <https://hrcak.srce.hr/met> (2019-09-18)
23. Mostariensia. URL: <https://hrcak.srce.hr/mostariensia> (2019-09-18)
24. Nova prisutnost. URL: <https://hrcak.srce.hr/nova-prisutnost> (2019-09-18)
25. Obnovljeni život. URL: <https://hrcak.srce.hr/obnovljeni-zivot> (2019- 09-18)
26. Polemos. URL: <https://hrcak.srce.hr/polemos> (2019-09-18)
27. Policija i sigurnost. URL: <https://hrcak.srce.hr/polsig> (2019-09-18)
28. Politička misao. URL: <https://hrcak.srce.hr/politicka-misao> (2019-09-18)
29. Političke analize. URL: <https://hrcak.srce.hr/politicke-analize> (2019-09-18)
30. Pravnik. URL: <https://hrcak.srce.hr/pravnik> (2019-09-18)
31. Prolegomena. URL: <https://hrcak.srce.hr/prolegomena> (2019-09-18)
32. Prostor. URL: <https://hrcak.srce.hr/prostor> (2019-09-18)

33. Revija za sociologiju. URL: <https://hrcak.srce.hr/revija-za-sociologiju> (2019-09-18)
34. Riječki teološki časopis. URL: <https://hrcak.srce.hr/rtc> (2019-09-18)
35. Rostra. URL: <https://hrcak.srce.hr/rostra> (2019-09-18)
36. Scopus. URL: <https://hrcak.srce.hr/scopus> (2019-09-18)
37. Služba božja. URL: <https://hrcak.srce.hr/sluzba-bozja> (2019-09-18)
38. Socijalna ekologija. URL: <https://hrcak.srce.hr/socijalna-ekologija> (2019-09-18)
39. Spectrum. URL: <https://hrcak.srce.hr/spectrum> (2019-09-18)
40. Studia ethnologica Croatica. URL: <https://hrcak.srce.hr/sec> (2019-09-18)
41. Studia Romanica et Anglica Zagabiensia. URL: <https://hrcak.srce.hr/sraz> (2019-09-18)
42. Synthesis philosophica. URL: <https://hrcak.srce.hr/synthesis-philosophica> (2019-09-18)
43. Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu. URL: <https://hrcak.srce.hr/zbornik-pfz> (2019-09-18)
44. Život umjetnosti. URL: <https://hrcak.srce.hr/zivot-umjetnosti/> (2019-09-18)